

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 22 oktober 2009

MEDITATIE

Levenswandel van Henoch

Het verband van deze woorden wijst ons duidelijk op de boosheid van de tijd waarin Henoch leefde. Een tijd te vergelijken met onze tijd. In zo'n boze tijd mocht Henoch door genade leven in een tere wandel met zijn God.

Onze wandel is onze gang door dit leven, ons verkeren op deze wereld. Onze uitwendige wandel is wat onze medemensen van ons zien, de wijze waarop wij onder de mensen verkeren en ons leven inrichten. Vooral in de brieven van het Nieuwe Testament wordt dikwijls gesproken over onze wandel, die moet zijn in Godzaligheid. In 1 Tim. 4:12 schrijft de apostel Paulus aan Timotheüs: *Niemand verachte uw jonkheid, maar zijt een voorbeeld der gelovigen in woord, in wandel, enz.* En Petrus waarschuwt in zijn tweede zendbrief: *Houdt uw wandel eerlijk onder de heidenen.*

Onze uitwendige wandel is de openbaring van onze inwendige gesteldheid. Er is dus ook een verborgen wandel, een verborgen leven, dat niet zichtbaar is voor het oog der mensen, maar wel voor het oog des Heeren.

Henoch dan wandelde met God.

Genesis 5 : 24a

Paulus zegt in Fil. 3:20: *Onze wandel is in de hemel.* Hij doelt daar niet op de uitwendige openbaring van zijn leven, maar op zijn verborgen leven met God.

Nu wordt van Henoch gezegd dat hij wandelde met God. De uitdrukking 'wandelen met iemand' geeft te kennen dat twee personen, die met elkaar wandelen, in dezelfde richting gaan, hetzelfde doel hebben, in hun wandelen gelijke pas houden en in hun gang samenstemmen. Wandelen met iemand is een genoeglijk samengaan, in zoete overeenstemming met elkander en een zich verblijden in elkaars tegenwoordigheid.

Wandelen met God is dus een leven in geestelijke gemeenschap met God inwendig. En als dit inwendig beoefend wordt, wordt die wandel ook uitwendig voor de mensen zichtbaar. De

kanttekening zegt bij de wandel van Henoch: *Hij leidde voor God een heilig leven met: grote ijver en bijzondere gestadigheid, zich afzonderende van de goddeloosheid en boze zeden der wereld.* Dat wil echter niet zeggen dat hij leefde als kluizenaar. Henoch had zijn huwelijk en gezin. Hij gewon zonen en dochteren. Hij leefde niet vreemd van de wereld. Maar hij was als een schijnend licht temidden van de wereld, die in het boze ligt.

Maar hoe kan dit? Wie is God en wie is Henoch? God is de Heilige en Rechtvaardige, de Eeuwige en Alomtegenwoordige. Hij is de Schepper, Onderhouder en Regeerder van al het geschapene. Hij is een verterend Vuur voor degene die niet volkomen heilig en rechtvaardig is.

Henoch is een schepsel van God. Een kind van Adam, geboren naar de gelijkenis van Adam. Geheel verdorven, vloek- en strafwaardig. Verdreven uit Gods nabijheid vanwege de zonde in het Paradijs.

Maar hoe kan nu een onheilig, zondig en verdorven Adamskind, als Henoch in zichzelf was, wandelen met een heilig en rechtvaardig God? Hoe kan de Hoge en Verhevene zo gemeenzaam samenwandelen met een diep gevallen zondaar?

Er is tussen God en de gevallen mens een breuk en diepe kloof. Gods toorn rust op de zondaar en de mens is vijand van God en begeert niet met Hem te wandelen. De mens wandelt van nature van God af en gaat zijn heilloze weg naar het eeuwig verderf. Hier zien we dat er een wonder Gods plaatsvindt, eer dat een mens met God kan wandelen en Gods gemeenschap kan ervaren. Dat wonder is de wedergeboorte. Een dode zondaar wordt door God opgezocht, levend gemaakt. Dat is die nieuwe schepping, opwekking uit de doden, die God zonder ons in ons werkt. Dat heerlijke Godswerk. Dat werk kan, wil en zal God verheerlijken in harten van mensen, omdat Christus in de menselijke natuur gekomen is en die ontzaglijke kloof gedempt heeft, de toorn Gods tegen de zonde gestild

Inhoud

88e jaargang

Nr. 4

- 1 Meditatie: Levenswandel van Henoch
- 2 Bijbelstudie: Christus bezit de nieren van de Zijnen (15)
- 3 Bron van hoop en redding
- 5 In Memoriam, ds. Spaans
- 6 De weg van Luther naar de Kerkhervorming (1)
- 7 Commentaar: Hoe lang denkt u dat nog vol te houden
- 9 Eén doop... en de pijn van overdopen (5)
- 11 Boeknieuws
- 12 Kerknieuws
- 13 Berichten
- 14 Kerkdiensten

heeft en de Zijnen zo in de gemeenschap Gods hersteld heeft.

Er is dus een ogenblik waarop dat werk Gods in het hart van een zondaar aanvangt. Ook Henoch had een eertijds. Er staat: Henoch wandelde met God nadat hij Methusalach gewonnen had. Dus toen Henoch 65 jaar oud was is dat wandelen met God begonnen.

Er is ook een *weg* in het leven van de mens, *waardoor* God en de zondaar samenkomen. We lezen in Amos 3:3: *Zullen twee te zamen wandelen, tenzij dat zij bijeengekomen zijn?* Hoe kunnen twee zo ongelijke partijen samenkomen? De Heere ontdekt de zondaar aan zijn schuld en de afstand tussen God en de ziel. De Heere verwekt in het hart de begeerte naar Hem en Zijn gemeenschap. Hij doet zien, dat door niets van de zondaar die afstand te overbruggen is, maar dat die afstand door ons alleen maar groter kan worden gemaakt. De Heere snijdt al onze wegen en middelen geheel af en doet ons de schuld erkennen en de straf aanvaarden. Maar Hij maakt ook plaats voor de Middelaar, Die de ontzaglijke scheiding heeft overbrugd. Hij maakt die Middelaar dierbaar en noodzakelijk. Hij openbaart die zoete Persoon in het hart en doet in Hem het leven vinden. Hij doet de zondaar alles verlaten en leert tot Hem te vluchten, zich aan Hem over te geven. In Zijn dierbare Borgtocht wordt de stilling van Gods toorn ervaren en door Zijn

gerechtigheid de verzoening met God ontvangen. In de ondervinding hiervan zijn standen. De meesten van Gods kinderen gaan hun weg in een hongeren en dorsten naar Hem. Weinigen mogen zich Zijn eigendom weten voor tijd en eeuwigheid. Echter, waar het nieuwe leven gewerkt is, is in beginsel iets van het wandelen met God. Dit te zamen wandelen gaat dus niet van de mens, maar van God uit. Wat een onbegrijpelijk wonder. Dat de hoge God wil wandelen met

een verdorven mensenkind. Hierin openbaart zich het welbehagen Gods en Zijn nederbuigende zondaarsliefde.

Lezer, lezere, kent u die hartvernieuwende werking van Gods Geest? Of leeft u nog gerust en zorgeloos. Dan wandelt u niet met God, maar met satan. Smeekt de Heere nog om genade. Volk van God, hoe is uw wandel?

Kruiningen, ds. G. Hoogerland

BIJBELSTUDIE

15

Christus bezit de nieren van de Zijnen

Psalm 139:7-12

Velen van Gods gunstgenoten gaan op en neer met het wel of niet gevoelen van de genade. Is de genade gevoelig –alleen door Woord en Geest– dan zeggen ze met David: Ik zal niet wankelen in eeuwigheid. Want HEERE, Gij hadt mijn berg door Uw goedgunstigheid vastgezet. Is de gevoelige genade geweken, dan is het: Maar toen Gij Uw aangezicht verborgt, werd ik verschrikt (Psalm 30:7 en 8).

Nooit mag de geestelijke kracht afgemeten worden aan het gevoel. Men kan denken veel liefde te hebben tot Christus, zonder te geloven dat we Hem binnen korte tijd driemaal kunnen verloochenen. Waakt en ziet toe, gelooft niet meer de gesteldheid van uw hart dan Zijn Woord! Het was geen gevoel maar geloof toen David zei: 'Met U loop ik door een bende, en met mijn God spring ik over een muur' (Psalm 18:30). Daarom was hij

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Wvd. hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele, Hyacinthenstraat 1, 2161 XN Lisse,
tel. 0252-413800, fax 0252-420471
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop, postbus 33, 2950 AA Alblisserdam tel. 078-6912899, fax 078-6919536 e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag in het bezit van de drukker te zijn.
Rouwadvertenties uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan: Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling): voor Nederland: € 11,50 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober); voor het buitenland: € 23,- per jaar + extra portiekosten. Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres

Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker, 1233 Leffingwell Av, N.E., Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van: de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

er zeker van. Zoals er ook door het geloof *amen* gezegd mag worden op het volmaakte gebed, en beleden: 'Het zal waar en zeker zijn. Want mijn gebed is veel zekerder van God verhoord, dan ik in mijn hart gevoel dat ik zulks van Hem begeer' (Heidelbergse Catechismus, antwoord 129). O, hoe zeldzaam is het naakte geloof! Ook bij de meest-geoefende Christen is de bede: Heere, ik voel het zo graag, mag ik het nog eens voelen? Dan begeert het kind te gevoelen wat hij weet uit genade: dat God met Zijn Vaderlijke gunst nimmermeer van hem zal wijken. O, wanneer gezocht wordt onder eigen verdorvenheden en hardheid, wat is het dan groot als de ziel wordt vertederd, een rein verlangen wordt verwekt, het hart enigszins met ootmoed bekleed mag zijn. Zonder Mij kunt gij niets doen – Ik bezit uw nieren! De zaligheid wordt niet gesmaakt zónder gevoel, maar nooit zal iemand zalig worden óm zijn gevoel. Wel kan een kind van God voor een tijd het gevoel van de genade missen, maar nooit de genade zelf (Dordtse Leerregels, V-5). Om Christus' wil.

Christus bezit Zijn nieren - Jezus weende (Johannes 11:35)

Jezus' wenen behoorde niet tot de zwakheid van Zijn menselijke natuur. Gods Zoon heeft de menselijke natuur aangenomen en alles wat Hij deed, deed Hij als Middelaar. Ook Zijn tranen waren *Middelaarstranen*. Er staat zo treffend in Johannes 11:33^b dat Jezus *Zichzelf* ontroerde. Hij was dus niet onderworpen aan Zijn gevoelens, maar Zijn gevoelens waren onderworpen aan Hém. Hij was eigenaar en regeerder over al Zijn aandoeningen. De Mens Jezus Christus had Zijn hartstochten zo volkomen in Zijn macht, dat ze nooit boven kwamen dan wanneer Hij ze riep én zoals Hij ze riep. Nooit was Hij ontroerd, dan wanneer Hij Zichzelf ontroerde. Hij had macht Zijn smart af te leggen en macht haar wederom op te nemen. De heilige Jezus - nooit waren Zijn hartstochten ontregeld, altijd waren ze tot Gods eer!

'Jezus weende'. Het is de kortste tekst in de Schrift, maar van grote inhoud en diepte, want het was Jezus, de Zaligmaker, Die weende bij Lazarus' graf. Hij *wilde* aldaar wenen, hoewel Hij wist dat Hij Lazarus uit de dood zou opwekken. Hij wilde wenen, ziende de bittere vrucht van de zonde. Hij weende met de wenenden, om Zijn liefde tot Martha en Maria te bewij-

zen. In hun droefheid was Hij bedroefd, tot een getuigenis dat Hij de broeders in alles gelijk is geworden.

De tranen uit de reine diepten van het liefdedragende hart van het onbevleete Lam! Zonder Zijn tranen was het voor Gods kinderen eeuwig kwijt. Hij weende om al de Zijnen van de dood en de duivel en hun zonden te verlossen. Hij weende om hen Zijn heil en vertroosting te schenken.

De zaligheid wordt niet gesmaakt zónder gevoel, maar nooit zal iemand zalig worden óm zijn gevoel.

Door Zijn wenen bereidde Hij hen de vreugde-olie, want Hij weende tot verheerlijking des Vaders. De tranen van de Roos van Saron geurden van heiligheid, en alzo heeft Hij met Zijn zondeloze tranen het slijk en de onreinheid uit de tranen van Zijn gunstgenoten weggenomen. Zijn waarachtige Godheid gaf aan Zijn tranen een eeuwige waardij.

Krachtens Zijn tranen worden de tranen van de Zijnen gelegd in Gods fles (Psalm 56:9).

Zeker, nú is Hij uitermate verhoogd en verheerlijkt, maar Zijn borghart is niet veranderd. Wel is Zijn lijden voorbij, maar niet Zijn mede-lijden. Nog steeds ziet Hij de moeite en het verdriet van de Zijnen en *bewijst* het op Zijn tijd tot hun vertroosting.

Vraag of u veel mag overdenken Christus' smart, tranen toorn, blijdschap, bewogen-zijn met innerlijke ontferming en onuitsprekelijke liefde. Hij bezit Zijn nieren Zijn volk ten goede.

Daarom ook kon de apostel Paulus schrijven: Dat gevoelen zij in u, hetwelk ook in Christus Jezus was... Dat is: in u zij dezelfde gezindheid en genegenheid tot nederigheid (Filippenzen 2:5a). Doet aan, als uitverkorenen Gods, de innerlijke bewegingen der barmhartigheid, goedertierenheid, ootmoedigheid, zachtmoedigheid, lankmoedigheid; verdragende elkander en vergevende de één de ander... (Kolossensen 3:12 en 13a).

Gij, Die mijn nieren proeft, de Eigenaar van mijn nieren zijt, regeer ze door Uw Woord en Geest, laat ze U welbehaaglijk wezen.

(wordt vervolgd)

Barneveld,

ds. C. Hogchem

Bron van hoop en redding

Oudste evangelisatiepost bestaat 50 jaar

In de Zoar-kapel in de Engelse stad Reading is het muisstil. De 35 kerkbanken zijn leeg. Achter de katheders zit een oude man, in gepeins verzorgen. Zijn vrouw zit klaar bij de orgelbank. Inclusief de twee Nederlandse gasten zijn vier personen aanwezig tijdens de dienst.

Jongeren zijn er in deze Strict Baptist-gemeente niet veel meer, zegt de oude diaken voordat hij de dienst begint. 'Onze drie dochters zijn ook vertrokken'.

Zondag aan zondag gaat de diaken achter de microfoon staan en leest hij een preek. Alleen voor zijn vrouw, als er niemand anders komt. Toch wordt de kerkdeur elke zondag twee keer opengezet: de gelegenheid om Gods

Woord te horen is er. Bewogen smeekt de diaken tijdens zijn gebed om een zegen voor de jonge generatie, om Gods ontferming over land en volk, om 'een opleving van de ware godsdienst'.

Ds. T.J. Pocock, die tijdens de avonddienst voor vijftien mensen voorgaat, haalt Mattheus 18:20 aan: 'Want waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben ik in het midden van hen'. De gemeente waar ds. Pocock zelf dient, telt maar dertig mensen meer.

Al zijn in Nederland zulke kleine gemeenten zeldzamer, toch zijn er ook in ons land streken waar de waarheid schaars geworden is. En in het aangrenzende Vlaanderen is dat nog sterker het geval. Doorgaans zijn juist

in zulke gebieden onze evangelisatieposten gevestigd. De oudste bestaat op 26 oktober een halve eeuw.

Voorlichter en evangelist

Een opleving van de ware godsdienst. Daar zag ook evangelist D.P. Polder naar uit toen hij in het Belgische Merksem een kamer in een pension huurde. Hij verspreidde gedeelten van Gods Woord onder de inwoners, 'in de hoop dat ze het lezen en herlezen zullen. Mocht de Heere het dienstbaar willen stellen tot hun behoud'.

Het leek soms ploegen op rotsen, maar, noteerde Polder, 'de Heere staat voor Zijn eigen werk in, en Hij heeft het Zelf gezegd: Ik zal zeggen tot het noorden: Geef, en tot het zuiden: Houd niet terug, breng Mijn zonen van verre en Mijn dochteren van het einde der aarde'.

Dingeman Pieter Polder, die vooral bekend is geworden als de eerste voorlichter van onze zending (1951-1984), was in de jaren 1958-1962 ook evangelist, in deeltijd. Het eerste jaar evangeliseerde hij vooral in Brabant. Daarna werd België zijn werkterrein. Op 3 december 1958 was in Merksem al een bijeenkomst gehouden, maar daar bleef het voorlopig bij. Er waren die avond negen mensen. Van de rooms-katholieke inwoners kwam niemand opdagen, hoewel vijftien mensen beloofd hadden te zullen komen.

Op 26 oktober 1959 werd deze voorstad van Antwerpen echter de vaste post van evangelist Polder. Overdag ging hij de straat op, verspreidde traktaatjes en sprak voorbijgangers aan. 's Avonds had hij in zijn pension vaak een groepje mensen om zich heen die allerlei vragen op hem afvuurden.

Zo begon het werk in Merksem. 'Alhoewel alles zo dood is', schreef de evangelist, 'en men nergens op reageert, mogen we toch geloven dat ook hier in Merksem nog mensen zullen worden toegebracht tot die gemeente die zalig zal worden. Het is onze verzuchting bij dagen en nachten of de Heere toch de blinde ogen wil openen, daar we innerlijk met ontferming bewogen zijn. Als we zien op die oude kostvrouw van 75 jaar, die dagelijks met de rozenkrans zit te bidden, dan kunnen we ons niet weerhouden en zeggen tegen haar dat ze toch zo naamloos arm is'.

Op 11 oktober 1960 hield Polder de tweede bijeenkomst, en twee maanden later de derde. Aanvankelijk werden alleen doordeweeks samenkom-

sten gehouden, maar nadat in november 1962 een eigen gebouw (Oude Barreellei 64) in gebruik werd genomen, konden ook 's zondags diensten worden belegd. Van de kerk-gangers van het eerste uur zijn enkelen nog altijd bij de post betrokken.

Geen lange rij

Na Polder werkten W. van Kranenburg, G.H. Kieviet, J. Butijn en J. Witte als evangelist in Merksem. Momenteel is evangelist A. van Setten er werkzaam. G. Hoeckx was jarenlang diaken. Van 1969 tot 1984 was er een tweede onderkomen aan het St. Jansplein in Antwerpen.

'We hebben een zeer afwisselend leven, maar toch veelal een innerlijke blijdschap dat we dit werk doen mogen', schreef evangelist Kieviet aan zijn schoonvader. 'En de Heere betoont gedurig dat Hij Die u roept ook de Getrouwe is, dat Hij niet alleen het Begin is, maar ook de Onderhouder van alles'.

De verwachting dat de evangelisatieposten in een aantal jaren zouden uitgroeien tot gemeenten, bleek te hoog gestemd. 'De mensen stonden heus niet in een lange rij te wachten om binnengelaten te worden', schreef Kieviet. 'Nee, er was de ene zondag eens één nieuweling, een andere keer soms twee en ook weleens drie of vier, dan enkele schippers, en ons eigen vaste groepje met een totaal dat varieerde van 25 tot 40, iedere zondag weer anders'.

En doordeweeks: 'In 't ziekenhuis aan twee nonnen een Bijbel gegeven. 't Gaat altijd langs ongedachte wegen en de Heere is een verrassend God, en wij vallen erbuiten met al onze rekensommetjes. Gelukkig ook maar!'

Op en neer

De evangelisatiepost in Merksem heeft een bewogen geschiedenis achter de rug. Er waren tijden waarin het werk voortgang vond, maar ook perioden waarin het moeilijker was. De eerste 15 jaar zijn inmiddels beschreven aan de hand van de dagboeken van Polder, archiefordners van Van Kranenburg, brieven van Kieviet en gesprekken met hun weduwen, nu woonachtig in Vlaardingen, Houten en Barneveld.

Vanuit het gebouw aan de Oude Barreellei, dat nu de naam De Bron draagt, zijn tal van activiteiten ontplooid, waarbij ook vaak vrijwilligers werden betrokken. Elke zondag gaan

Op de dankdag in Canada, 12 oktober, 2009, behaagde het de Heere thuis te halen Zijn kind en knecht ds. J. Spaans. Hij werd 79, bijna de leeftijd der zeer sterken. Hij mocht werken zo lang het dag was, maar nu is het voor hem eeuwig dankdag in de hemel.

Tijdens de grote malaise van de jaren dertig werd in een eenvoudig boerenhuisje op de prairie van Zuid Dakota een jongen geboren. Het was 8 augustus 1930. Vader en moeder Spaans gaven hem de naam John. Het gezin groeide uit tot één dochter en twaalf zonen. Doch hoewel de armoede groot was, hadden de kinderen een groot voorrecht, want beide ouders vreesden de Heere, en ze behoorden tot een kleine gemeente waar nochtans verschillende heldere en geoefende kinderen Gods gevonden werden. Alles was getekend door grote soberheid en een leven afgezonderd van de wereld. Maar de Heere werd in eenvoudigheid gevreesd en Gods knechten kwamen er gaarne. Vader Dick Spaans diende er jaren als ouderling. Op negentienjarige leeftijd verliet John het ouderlijk huis en ging naar Grand Rapids. Meerdere jongens deden dat in die tijd, want op het land was niet voor iedereen werk en in de stad wel. Ook was er een grote gemeente in Grand Rapids, en misschien wel een toekomstige vrouw. Ongetwijfeld hebben de gebeden van vader en moeder Spaans hem verzeld, dat hij bewaard mocht worden voor de zonde en dat het verblijf daar tot eeuwig heil mocht wezen, ook voor John. Er was namelijk een knecht door God naar Grand Rapids gestuurd. Dat was ds. W.C. Lamain.

En wat gebeurde? Nog maar kort nadat de jonge Spaans was aangekomen zette de Heere hem stil onder de bediening van die dominee uit Holland. Een pijl in eenvoudigheid geschoten trof doel.

vervolg pag. 6

IN MEMORIAM

ds. J. Spaans

8 augustus 1930 - 12 oktober 2009

Geen wonder dat hij zo hartelijk verbonden was aan die leraar. Maar bovenal aan de waarheid die Gods knecht brengen mocht. Het thuisblijven was weinig. Zelfs de Hollandse preken waren tot onderwijs, niet alleen in de tale Kanaäns maar ook de taal van het oude vaderland. Wie had kunnen bevroeden dat één van de laatste dingen die ds. Lamain ambtelijk mocht doen, het bevestigen was van Spaans in het ambt van herder en leraar?

Onder het bestuur des Heeren mocht hij een vrouw ontvangen op 21 jarige leeftijd. Samen kregen ze drie meisjes en twee jongens. In 1956 verhuisde hij terug naar Zuid Dakota, om in de buurt van Stickney te gaan boeren. Vanaf 1965 mocht hij de gemeente van Corsica dienen als ouderling. De eerste jaren samen met zijn ouder wordende vader. Toen brak het jaar 1972 aan en een dochter verongelukte, met een broer en een meisje van die broer. Zwaar was het leed en diep waren de wegen die God met hem hield. Maar de Heere wilde hem onderwijzen en bracht hem onder God. Het was ontroerend om hem dat te horen vertellen.

Zelf heb ik hem voor het eerst een paar maanden daarna ontmoet. Toen we zijn huis op de boerderij binnenstapte, was één van de eerste dingen die hij me aanwees een klein zijkamertje. Dat was het kantoor van de Noord Amerikaanse zending. Dit werk had de liefde van zijn hart en vanaf 1966 tot zijn dood is hij lid geweest van dat deputaatschap. De laatste vergadering, die hij leidde, was van de zending.

De dienst in Gods Koninkrijk had hem ingewonnen. God riep tot

het zaaien van Zijn Woord. Na veel strijd werd hij in 1980 aangenomen. Voor de tweede maal verhuisde hij naar Grand Rapids, waar hij als vijftigjarige student de lessen ging volgen van ds. Lamain. Later kwam wijlen ds. A. Vergunst, en toen die stierf werd ds. A.M. den Boer zijn leermeester. Ook bleef ds. Lamain af en toe lesgeven. Drie jaar lang trok hij op met medestudent J. den Hoed.

In 1984 wees de Heere hem op Norwich: "Dit is de weg, wandelt in denzelven." De gemeente en school zijn sterk uitgebreid, hoewel hem de strijd niet is gespaard. Hij was gezegend met een ijzersterk gestel en zag tegen reizen niet op. In veel gemeenten, ook in Nederland, en tijdens reizen voor de zending in Nigeria, Haïti en Bolivia heeft hij het Woord Gods gesproken. Het zal niet ledig wederkeren. De landman uit Corsica moest uitgaan om te zaaien. Het meest in Norwich. Bijna 25 jaren heeft hij daar gearbeid. De datum voor de herdenkingsdienst was al afgesproken voor 11 november. Maar de Heere bepaalde anders. Er was een rouwdienst op 15 oktober.

Aangrijpend was het om de bedroefde gemeente te zien, die in grote getale was opgekomen omdat hun geliefde knecht zou worden uitgedragen. Velen uit naburige gemeenten waren met ons, ja, sommigen kwamen uren reizen uit liefde tot de waarheid en achting voor Gods knecht. De meesten van de medebroeders konden aanwezig zijn, zelfs twee uit Holland. En dan was er een diep bedroefde familie. Maar het was geen droefheid als van degenen die geen hoop hebben. Het

troostwoord is waar geworden, dat we samen in de rouwdienst mochten overdenken: "Hij zal ingaan in den vrede; zij zullen rusten op hun slaapsteden, een iegelijk die in zijn oprechtheid gewandeld heeft."

Aangrijpend was ook het ogenblik toen de kist uit een zijgebouw van de kerk door zijn kleinzonen werd uitgedragen. Daar stond de weduwe, de familie, de herderloze kerkenraad, de broeders in de bediening, en langs de oprit van de kerk, langs de pastorie, naar weg toe stonden de gemeente leden, jong en oud. Langzaam reed de lijkwagen weg met het stoffelijk overschot van een geliefde herder en leraar.

Wanneer ik dit schrijf is het zaterdagmorgen 17 oktober. Dinsdag 20 oktober hopen we in Corsica te mogen zijn, waar ds. E.C. Adams de begrafenis zal leiden. Jarelang is hij ouderling geweest bij ds. Spaans. Het is de eerste begrafenis in hun nieuwe kerkgebouw. Daarop hopen we te gaan naar het kerkhof aan de rand van Corsica en hem te leggen op zijn slaapstede, bij zijn dochter, bij zijn ouders, bij zovelen van Gods kinderen. Daar mag zijn lichaam rusten tot de jongste dag. Maar nu alreeds is het waar: "Zalig zijn de doden die in den Heere sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij rusten mogen van hun arbeid; en hun werken volgen met hen."

De God aller genade en vertroosting gedenke de bedroefde weduwe met de familie; Hij schenke kracht in deze dagen. Hij zie neer op de herderloze gemeente en vervulle de ledige plaats ook in Gods kerk aan deze zijde van de oceaan. Ik mag wel zeggen dat het medeleven en mededragen uit Nederland ons allen goed heeft gedaan. Er wordt nog iets van de liefdesband ondervonden. Het is zo waar ds. Spaans schreef in de laatste meditatie die hij klaar maakte: Jozef leeft nog.

St. Catharines, ds. A.H. Verhoef

de kerkdeuren tweemaal open en wordt het Woord hier in België gebracht. Een groepje mensen komt bijeen voor bijbelstudie, er is een kinderclub, er wordt op de markt gefolderd en er is een bibliotheek opgezet. In november 2005 startte het inloophuis en in maart 2007 een kledinguitdeling.

De nieuwste activiteit is "simpl-

soep". Klanten van de kledinguitdeling krijgen een bord soep en stokbrood. Deze eenvoudige maaltijd wordt met gebed geopend en besloten, terwijl de evangelist een overdenking houdt over het gelezen Bijbelgedeelte. Gemiddeld zijn 15 à 20 personen aanwezig. Zo wordt het zaad op velerlei wijze gestrooid.

Het beginsel der wijsheid

Boven de kansel in de Zoarkapel in Reading hangt een plaquette die herinnert aan een predikant die de gemeente 19 jaar diende, maar die in 1995 overleed. Nu is de gemeente al jaren vacant. Een kleine kudde in een grote stad, maar in de 150 jaar oude kapel gaat toch elke zondag nog tweemaal het Woord open. De overleden predikant droeg een mooie naam: Hope. En de Engelsen spreken de naam van de stad ook mooi uit: Redding. In het evangelisatiewerk in De

Bron wordt de enige Bron van hoop en redding aangewezen. 'De vreze des Heeren is het beginsel der wijsheid, ook in het evangelisatiewerk', schreef evangelist Butijn eens. Hij verwees naar Psalm 9:21: 'Ook moderne heidenen moeten we laten weten dat zij mensen zijn'.

Scherpenzeel,

L. Vogelaar

1

De weg van Luther naar de Kerkhervorming

Op 31 oktober van elk jaar vindt in de protestantse wereld de herdenking van de Kerkhervorming plaats. Het Woord van God kreeg toen opnieuw de centrale plaats in het kerkelijke leven. De rechtvaardiging door het geloof alleen kreeg alle aandacht.

Natuurlijk is de Reformatie, die Europa in beroering zette niet het werk van een man - Luther - of van drie theologen - Luther, Zwingli en Calvijn - die we ons herinneren uit onze schooljaren. Wie op onderzoek uit-

gaat, ontdekt dat elke streek en stad van betekenis zijn eigen reformator kende. Toch lopen er steeds lijnen naar de levensloop en het werk van Maarten Luther. Hij werd aangegord door Gods Geest nadat hij uit een bange strijd tot het licht was geleid. Kent u deze Luther ook?

De jonge Luther

Op 31 oktober 1517 sloeg Luther 95 stellingen aan de deur van de Slotkapel te Wittenberg. Niemand heeft dat vreemd gevonden. In een universi-

teitsstad als Wittenberg was het heel gewoon, dat een jonge professor op die manier de geleerde wereld uitnodigde voor een discussie binnen de muren van de academie.

Hij werd vergezeld door zijn assistent Johannes Agricola. Het doel van de stellingen werd in het stuk duidelijk aangegeven: *Om de waarheid aangaande de aflaat aan het licht te brengen*. De aflaathandel ten behoeve van de bouw van de St. Pieter in Rome bloeide immers. Tegen betaling kon iedereen een verklaring ontvangen dat zijn of haar schuld bij God was kwijt gescholden. Het wonder van de Kerkhervorming is dat de Heere een heel gewone handeling in de wereld van de universiteit -het aanslaan van stellingen voor een discussiegebruikte als middel om de kerk in Europa te hervormen.

Aan het aanslaan van de stellingen ging een lange geestelijke strijd vooraf. Strijd was er al in het leven van de jonge Luther toen hij in de zomer van 1505 door de bossen trok van Stotternheim in Saksen. De jonge rechtenstudent -21 jaar oud- was onderweg voor een extra bezoek aan huis. Hij had veel te doen met de *tentatio tristitiae*, met de aanvechting van de droefenis. Hij zat grondig met zichzelf in de knoop. En daarbij kreeg hij met God te doen. Zijn zonden veroordeelden hem.

Terwijl hij door het bos verder trok, betrok de lucht snel. De wind stak op. Een onweer brak los. Doodsangst greep de jonge student aan. In die nood riep hij: 'Help mij, heilige Anna, ik wil monnik worden'. Op 17 juli 1505 was het zo ver. Luther ging het Augustijnkerklooster te Erfurt binnen. Tegenover zijn vader Hans Luther, die voor zijn zoon niets zag in een loopbaan als monnik, zei hij: 'Vader, ik werd door een verschrikkelijke verschijning van de hemel geroepen. Ik werd immers geen monnik uit eigen vrije wil of keuze en nog veel minder om lekker te eten of te drinken, maar toen ik door een vreselijke angst des doods plotseling omgeven werd, deed ik gedrongen en gedwongen een belofte'.

De weg van de middeleeuwse kerk

Luther is de weg van de laatmiddeleeuwse kerk ten einde toe gegaan. De kerkleer stond onder invloed van de Griekse denker Aristoteles, die scherp onderscheidde tussen stof en geest. Het stoffelijke was in deze gedachtegang zondig. Het geestelijke beschouwde men als goddelijk. De

menselijke natuur is door de zonde verzwakt. De mens kan echter nog goede werken doen door helpende genade van God en zijn eigen inzet. Zo zag men de weg naar de zaligheid als een samengaan van genade en werken.

Luther hééft gewerkt. Hij vastte drie dagen achtereen. Bij strenge vorst liet hij het gebruik van dekens achterwege. Hij geselde zichzelf, ging bedelend langs de staat, waakte, mediteerde. Hij koos 21 heiligen: drie voor elke dag. Hun goede werken en hun voorbede zouden Luther helpen. Hij reisde naar Rome. Daar beklom hij de Pilastrap, die er in 2009 nog steeds staat. Als een mens die trap op zijn knieën beklimt en op elke trede een gebed doet, is daaraan de vergeving der zonde verbonden.

Maar Luther kwam uitgeput terug. Hij had in Rome niet de vrede met God gevonden. Er voltrok zich in zijn denken en waardering een fundamentele ontdekking. De mens kan zichzelf niet redden. Hij is de gevangene van zijn eigen 'ik'. Alles wat de mens bezigt houdt, is terug te brengen op zelfzucht. Hoe kan iemand ooit verlost worden van dit schuldige, diep zondige egoïsme? De mens kan niet goed zijn! De vraag hield hem voortdurend bezig: Hoe krijg ik een genadig God? Werd bij de studie in het klooster van de Augustijner orde in Erfurt dan geen weg naar de Schrift geopend? In de middeleeuwse traditie ging het ten diepste niet om Schrift, maar om de uitleg daarvan door de kerkvaders. Zij werden gezien als de dragers van de waarheid bij uitstek. De middeleeuwse kerk zegt wat de waarheid is. De bisschop is in het bezit van de waarheid. Een student heeft alleen tot taak om na te gaan wat de kerkvaders zeggen over een Bijbeltekst en over de leer van de kerk.

In de grote nood die Luther beheerste, biechtte hij een keer zes uur achtereen bij Von Staupitz, de vicaris-generaal van zijn orde, een fijne, pastorale figuur. Hij voegde de jonge monnik toe: 'Nu moet het ophouden. Biechten schijnt voor jou nog nodiger te zijn dan eten en drinken'.

Zijn geestelijke raadsman nam een doortastend besluit. Die jonge monnik moest aan het werk. Zo werd Luther in 1513 hoogleraar in de bijbelse exegeese aan de universiteit van Wittenberg. Zijn eerste opdracht was het geven van colleges over de Psalmen. Luther was toen 28 jaar oud. Dat was uitzonderlijk jong voor een hoogleraar. Zijn geestelijke nood bleef ech-

ter groot. Ze klonk door in zijn colleges: 'Waarde heren en broeders, zij zijt hier gekomen met grote welwillendheid, zoals ik zie, om de beroemde profeet David te eren. Ik zal maar geen loflied op David zingen. Dat zou me niet passen. Ik voel waarlijk maar al te goed welke een taak me op de schouders is gelegd; ik heb me er ook lang genoeg verzet, maar ten slotte ben ik bezweken voor de dwang der voorschriften. Want ik moet eerlijk bekennen dat er tot vandaag psalmen zijn, die ik niet kan verstaan en als de Heere mij niet verlicht door uw hulp, kan ik ze niet uitleggen'.

Bij de uitleg moet altijd Schrift met Schrift worden vergeleken. Gods Woord legt zichzelf uit. Sola Scriptura. Alléén de Schrift.

De middeleeuwse uitleg van de Schrift

Luther was gevormd in de manier van Schriftuitleg die in zijn tijd gangbaar was. Men was daarbij gebonden aan een bepaald gebruik van de kerkvaders. De letterlijke tekst van Gods Woord had in deze benadering eigenlijk geen waarde. Dat kwam omdat de gedachtegang van het oude Griekse neo-platonisme de middeleeuwse exegeten behoorlijk had beïnvloed. De tekst moest men volgens hun inzicht zien als een afspiegeling van goddelijke ideeën. Daarom moest de Bijbel altijd allegorisch, overdrachtelijk worden verklaard.

Dat vergeestelijken was het een en al. Het ging daarbij om het vergeestelijken van de tekst op vier manieren. Deze methode staat in de kerkgeschiedenis bekend als de viervoudige Schriftzin. Elke tekst moet:

- op Christus worden betrokken,
- op het volk van God of de kerk worden toegepast,
- in verband gebracht worden met de persoon van de gelovige,
- gelezen worden in het licht van de wederkomst van Christus.

Door het verwaarlozen of negeren van de letterlijke tekst van Gods Woord, ontstond er al vergeestelijkend een vaak fantastisch gekleurde uitleg. Ik neem als voorbeeld Psalm

60:10: 'Moab is mijn waspot'. De Vulgata, de Latijnse bijbelvertaling, leest daar: 'Moab is de kookpot van mijn hoop'. Luther geeft volgens de gangbare manier van Schriftuitleg de volgende verklaring: 'De kookpot is de wereld. Het is een pot met drie poten, de wereldlijke lusten, nl. de lust des vleses, de lust der ogen en de hoogmoed des levens. Op deze drie voeten rust de wereld. Christus is de kok. Het vlees dat in de pot gekookt wordt, is de gemeente der gelovigen, inzonderheid de martelaren die op deze wijze bereid worden tot een welriekende spijs voor de heiligen, de engelen en Christus. Straks in de eeuwige toekomst zullen wij uit de kookpot worden gehaald en op gouden en zilveren schalen geplaatst worden voor de troon van God'.

De Reformatie zou tegenover deze ongeoorloofde vergeestelijking, waarbij de fantasie de vrije loop kon nemen, 'de ware uitleg' beklemtonen. De verklaring dient altijd uit te gaan van de letterlijke tekst als het geïnspireerde Woord van God. Tegelijkertijd werd onderstreept, dat bij de uitleg altijd Schrift met Schrift moet worden vergeleken. Gods Woord legt zichzelf uit. Sola Scriptura. Alléén de Schrift.

De weg naar het Licht

De vraag naar een genadig God bleef Luther bezig houden. De geestelijke nood bleef dringen. Al zoekend, vragend, worstelend kwam Luther tot een eigen aanpak bij de uitleg van de Schrift. Hij bleef niet staan bij de commentaren van de kerkvaders. Hij bond zich niet strak aan de viervoudige Schriftzin, maar combineerde de eerste en de derde zin of betekenis van de Schrift. Een tekst moet op Christus worden betrokken, Die gezegd heeft: Ik ben de Deur.

Dat geldt voor het Oude en het Nieuwe Testament. De tekst moet óók op de persoon van de gelovige worden betrokken, op het eigen geestelijke leven. Deze combinatie van de eerste en de derde Schriftzin, zou Luther middellijkerwijs tot de Reformatie leiden. 'Zo vaak ik een tekst heb, hard als een noot, waarvan ik de schaal niet kan kraken, gooi ik hem tegen Christus, de Rotssteen, en dan vind ik de heerlijke pit'.

(wordt vervolgd)

Waarde, ds. M. Golverdingen

Hoe lang denkt u dat nog vol te houden?

De overheid bemoeit zich de laatste jaren meer met de gezinnen en de opvoeding dan voorheen. In de persoon van Rouvoet hebben we tegenwoordig een speciale minister voor Jeugd en Gezin. Bij de kabinetsformatie vond de ChristenUnie dat kenmerkend een terrein waarop zij zich zou kunnen profileren.

Die grotere overheidsbemoeienis is echter wel een zaak die te denken geeft. Is de opvoeding niet een taak van de ouders? Is dat niet een verantwoordelijkheid die hen van Godswege is opgelegd? In het huwelijksformulier wordt gezegd dat de ouders hun kinderen in de waarachtige kennis en vrede Gods moeten opvoeden. Zeker in deze tijd, nu antichristelijke machten zich sterk maken, is het ronduit gevaarlijk wanneer de overheid zich intensiever met de opvoeding gaat bemoeien. Hier en daar wordt immers openlijk gesteld dat religieuze opvoeding een vorm van kindermishandeling is. En zeker een streng gereformeerde opvoeding, waarbij de tv in huis ontbreekt en kinderen op zondag twee keer naar de kerk moeten, komt al gauw in de verdachtenbank terecht.

Maar het is ook een feit dat er tegenwoordig in ons land veel probleemgezinnen zijn. De laatste decennia is dat aantal duidelijk toegenomen. Er zijn gezinnen waar van verzorging en opvoeding eigenlijk geen sprake is. Tevens is het besef gegroeid dat de overheid dat niet allemaal kan laten begaan. Ook niet wanneer het achter de voordeur plaats vindt. Mishandeling van kinderen, seksueel misbruik en verwaarlozing zijn daarvoor te ernstige zaken. Wanneer kinderen voor galg en rad opgroeien, zoals men dat vroeger wel zei, heeft dat ook ingrijpende maatschappelijke consequenties. In veel gevallen raken ze verslaafd en komen ze op het criminele pad terecht.

De grotere overheidsbemoeienis met de gezinnen heeft dus een bedenkelijke kant, maar is helaas in veel gevallen noodzakelijk. Er zijn ouders die

hun van God gegeven taak tot verzorging en opvoeding van hun kinderen volstrekt verwaarlozen. Of zich onmachtig voelen om die taak uit te voeren. En dan hebben we het alleen nog maar over een (wat je zou kunnen noemen) burgerlijke opvoeding: eten en drinken, liefde en verzorging, regelmaat en discipline en er voor zorgen dat ze naar school gaan en zich niet misdragen. De zaken waar ons huwelijksformulier over spreekt, zijn dan nog helemaal niet aan de orde.

Huwelijksband verslapt

De groei van het aantal probleemgezinnen heeft te maken met de komst van grote groepen allochtonen naar ons land. Opvoedingsmethodes die wellicht in Marokko effectief zijn, werken hier niet meer. Maar de sterke groei van het aantal eenoudergezinnen is nog wel een belangrijker factor. Voor velen in ons land is de huwelijksband verslapt of zelfs volstrekt uit de tijd. Mensen scheiden veel gemakkelijker dan vroeger. Veel kinderen worden geboren uit losse of meer per-

De grotere overheidsbemoeienis met de gezinnen heeft dus een bedenkelijke kant, maar is helaas in veel gevallen noodzakelijk.

manente niet-huwelijkse relaties. Dat is tegenwoordig allemaal geen punt meer. Voor de overheid niet en in de publieke opinie niet. Mensen moeten toch zelf weten hoe ze hun leven inrichten! Dat geldt tegenwoordig als de hoogste wijsheid.

De gevolgen blijven niet uit. Gods ordeningen, ook inzake huwelijk en gezin, zijn er niet voor niets. Is het opvoeden van kinderen al een moeilijke taak als je het met z'n tweeën kunt doen, het is nog veel zwaarder en gecompliceerder als je er alleen voor staat. En voor een stiefouder (of mama's nieuwe vriend) is het ook niet

eenvoudig om zich daarin te mengen. Daarbij komt dat er de afgelopen halve eeuw een versnelde ontvoering van jongeren heeft plaatsgevonden. De verlaging van de meerderjarigheidleeftijd van 21 naar 18 jaar is daar een voorbeeld van. Ouders hebben tegenwoordig minder over hun kinderen te zeggen dan vroeger. Dat is in juridisch opzicht zo, maar de praktijk gaat vaak nog verder. Veel ouders hebben nauwelijks greep meer op hun kinderen als die eenmaal op het voortgezet onderwijs zitten. In tal van gevallen blijven de negatieve gevolgen dan ook niet uit. Droegen gezinnen vroeger het karakter van een bevelshuishouding ("jij doet het omdat ik het zeg") thans is ook in de gereformeerde gezindte veel meer sprake van een onderhandelingshuishouding. Dat hoeft niet verkeerd te zijn, mits maar duidelijk is dat bepaalde zaken ononderhandelbaar zijn. Daar ontbreekt het vaak aan.

Pedagogische tik

Zowel in de maatschappij als in de gezinnen heeft men tegenwoordig meer oog gekregen voor de zachte sturingskrachten. Door beloning, overleg, training en innerlijke motivatie moet je kinderen (en volwassenen) er toe krijgen om iets te doen of niet te doen. Die methodes zijn ongetwijfeld waardevol en hebben zeker effect, maar je redt het er niet altijd mee.

Toch zijn we in Nederland al zover dat ook de pedagogische tik verboden is. Vroeger werd dat heel normaal gevonden. Slaan behoorde tot het ouderlijk tuchtrecht. In de Bijbel is dat ook geen punt. Integendeel: „Die zijn roede inhoudt, haat zijn zoon; maar die hem liefheeft, zoekt hem vroeg met tuchtiging” (Spreuken 13:24). Ook in het Nieuwe Testament geldt dit als een normale zaak (Hebreeën 12:9).

Nu is onze gereformeerde minister Donner een paar jaar geleden met dat verbod gekomen om kindermishandeling tegen te gaan. En zulke excessen komen inderdaad niet zelden voor. Soms zelfs zware mishandeling, totdat de dood er op volgt. Dat is heel erg. Maar over het geheel genomen is er tegenwoordig eerder sprake van te weinig disciplineren van kinderen, dan van te veel. Dat geldt ook voor onze gezinnen. Met name jongens worden daar de dupe van. Die doen het nu in het voortgezet onderwijs slechter dan meisjes.

Het grote aantal buitenshuis werkende moeders draagt er ook toe bij dat kinderen te weinig aandacht krijgen en te weinig gecorrigeerd worden. Gezinnen van tweeverdieners zijn stressgezinnen bij uitstek.

Tenslotte is het ook de hele maatschappij die de opvoeding stukken moeilijker maakt. Dat geldt zeker in achterstandswijken, waar jongeren vooral geconfronteerd worden met werkloosheid en verpaupering, drank en drugs, spijbelgedrag en vandalisme en waar in veler oog het pad van de misdaad meer loont dan een deugdelijke schoolopleiding en een normaal beroep.

Meer in het algemeen moet van onze maatschappij gezegd worden dat de alomtegenwoordige reclame de hebzucht en de bevrediging op korte termijn van allerlei behoeften aanwakert. Er is ook een overdadig aanbod van amusement, waarin vaak het kwade als goed voorgesteld wordt en het goede als kwaad.

Op allerlei manieren wil men ons duidelijk maken dat we leven voor de lol. De seksuele moraal die ons van alle kanten wordt voorgehouden en aangeprezen, presenteert vrouwen vooral als lustobjecten, ziet inmiddels homoseksualiteit als normaal en komt er vooral op neer dat je zelf mag weten hoe je met seksualiteit omgaat. Geen wonder dat veel jongeren, ook in het oog van de wereld, ontsipen.

Wachtlijsten groeien

Dat leidt er toe dat de overheid er steeds meer bij betrokken wordt. Steeds meer ouders zoeken hulp voor de opvoeding van hun onhandelbare of in ieder geval problematische kind. Overheidsinstanties grijpen ook vaker zelf in. Daarvoor zijn allerlei kostbare voorzieningen in het leven geroepen. Maar in veel gevallen groeit de vraag sneller dan het aanbod. In een paar jaar tijd nam het beroep op de jeugdzorg met 30 procent toe. Vaak zijn er lange wachtlijsten. Bijna 5000 kinderen wachten al meer dan twee maanden op hulp. Dit alles tot groot verdriet van minister Rouvoet, die hiervoor steeds weer in de Kamer ter verantwoording wordt geroepen.

Hoewel de overheid voortdurend meer geld ter beschikking stelt voor de jeugdzorg, blijkt het toch steeds weer te weinig te zijn. Kinderen in tehuizen hebben nu eenmaal zevenmaal 24 uur per week zorg en toezicht nodig. Het zal duidelijk zijn dat een normaal gezin de overheid heel wat geld bespaart. Recent kondigde

minister Rouvoet aan dat hij meer de nadruk wil leggen op de begeleiding van probleemgezinnen zelf. Het is dan minder gauw nodig om kinderen uit hun gezinsomgeving weg te halen. Dat is een goede zaak.

In de huidige maatschappelijke constellatie is en blijft het voor ouders een zware opgave om kinderen op te voeden tot normaal functionerende burgers. Voor ouders die hun kinderen willen opvoeden naar de normen van Gods Woord is dat zelfs extra moeilijk. Het is dan ook een goede zaak wanneer vanuit kerkelijke gemeenten en reformatorische scholen opvoedingsondersteuning wordt geboden. Deskundigen wijzen ook op het belang dat ouders hebben bij een

goed sociaal netwerk waarin opvoedingsproblemen aan de orde kunnen komen.

„Hoe lang denkt u dat nog vol te houden?“, zo werd eens op het departement van Onderwijs gevraagd aan bestuursleden van een reformatorische school, toen zij hun identiteit en levensstijl uiteen gezet hadden.

Men kan zich die vraag voorstellen en dat niet alleen vanuit de wereld. Als je op de omstandigheden ziet, kan die vraag ook in eigen kring rijzen. Maar wat bij de mensen onmogelijk is, is mogelijk bij God. En het is Zijn belofte dat in de plaats van de vaders de zonen zullen zijn (Psalm 45:17).

Apeldoorn,

C.S.L. Janse

5

Eén doop... en de pijn van overdopen

Over de ene doop bestaan tal van opvattingen. In enkele artikelen stonden we stil bij doop en overdoopt. We zagen iets van de geschiedenis van het baptisme, luisterden naar de argumenten van baptisten en de weerlegging daarvan. In dit afrondende artikel vragen we ons af waarom er in reformatorische kerken een voedingsbodempis voor het baptistische gedachtegoed. Ook gaan we na welke gevolgen dit heeft voor de kerken. Tenslotte vragen we ons af wat de bijbelse betekenis is van de doop.

Het is onmiskenbaar dat meer reformatorische jongeren worden gewonnen voor de evangelische leer van de volwassendoop dan andersom. Het gebeurt niet vaak dat evangelische christenen ertoe overgaan hun kinderen te laten dopen, omdat ze tot het inzicht kwamen dat dit een bijbelse zaak is. Waarom is de aantrekkingskracht van het baptisme zo groot? We noemden al de nadruk op de persoonlijke 'keuze voor Jezus' die voor velen aantrekkelijk is. Zo doet de mens mee in het zaligworden! Ook het gevoels-element is bij de bediening van de doop door onderdompeling in een evangelische gemeente rijkelijk aanwezig. Dat trekt aan.

Weerklank

Het is nuttig om onszelf de kritische vraag te stellen: waarom 'verliest' de kinderdoop terrein aan de leer van de volwassendoop? Komt dit omdat de doopsbedieningen zo weinig weerklank hebben in de hele gemeente? In het doopformulier klinkt de waarschuwing dat de kinderen niet gedoopt mogen worden 'uit gewoonte of bijgelovigheid'. Anders gezegd, we mogen de doop niet bijgelovig overschatten. We mogen niet denken dat de doop de zonden afwast. Dan komen we in rooms vaarwater terecht.

Aan de andere kant mogen we de doop ook niet onderschatten, waardoor het een gewoonte wordt. God bevestigt in de doop Zijn verbond, zijn beloften, Zijn eed, de voortgang van Zijn werk! Hoeveel waarde heeft dat. Beseft de gemeente dat tijdens de doopsbediening? Of is het eigenlijk alleen iets voor de ouders en de familie die voorin de kerk is gaan zitten?

Waarom horen we Gods kinderen niet zo vaak spreken over de versterking van het geloof door de doop? Vaker wordt gesproken over geloofsversterking door het Heilig Avondmaal. Dat is groot, maar beide sacramenten wijzen op het enig slachtoffer van Chris-

tus aan het kruis volbracht (zie Heid. Cat. vr 67). Zijn de woorden van prof. C. Graafland waar, die hij al in 1979 in zijn boekje "Volwassendoop, kinderdoop, overdoop" schreef: 'Dat de doop in de christelijke gemeente zozeer uitgehouden is, komt omdat het geloof van de gemeente zelf is uitgehouden'.

Leerzaam

Het kan leerzaam zijn om een groep catechisanten te laten opschrijven wat hun doop betekent. Is het echt hún doop geworden, of weten ze nauwelijks wat de doop betekent, omdat hun ouders er nooit met hen over spraken? Heeft de doop voor hen voornamelijk een negatieve betekenis? Met een gedoopt voorhoofd kun je daar niet komen en daar niet zijn. De doop vraagt inderdaad de 'wereld te verlaten', zo lezen we in het doopformulier, maar het gaat in de doop om zoveel

Alleen degenen die Christus toebehoren, zijn wettige erfgenamen van Gods beloften. Dat zijn de uitverkorenen, zij die Hem van eeuwigheid geschonken zijn.

meer. De doop bepaalt ons steeds opnieuw bij onze verloren staat en bij het allesreinigende bloed van de Heere Jezus voor vuile, verloren zondaren.

Kortom, onderschatting van de doop en onkunde over de rijke betekenis van de doop is een voedingsbodem waarin het zaad van het baptisme ontkiemen zal. Dit zaad zal nog sneller wortel schieten als de doop weinig vrucht draagt in de levenswandel van reformatorische christenen. Wat is het erg als zij openbare belijdenis afleggen en hun kerkgang is na verloop van tijd slordig. Verdrietig is het als ze aan het Heilig Avondmaal deelnemen, maar hun levenswandel is nauwelijks van de wereld te onderscheiden.

Wie als volwassene in een evangelische gemeente gedoopt wordt, verplicht zichzelf om 'discipel van Jezus' te zijn. Vaak zie je dat zulke mensen heel actief worden in de gemeente. Toen ze nog bij een reformatorische kerk lid waren, leefden ze soms nauwelijks mee. Maar toen ze zich in een evangeliegemeente lieten dopen, werden ze verbazend actief. Niets was hun te veel om te getuigen van hun geloof.

Actief probeerden ze familieleden te overtuigen. Hun doop lijkt rijke vruchten in hun leven af te werpen. Dat is nog eens echt!

Evangelische gemeenten hebben vaak ook een sterke uitstraling. Via mond-op-mond-reclame komen jongeren ermee in aanraking. Een vriendin nodigt uit om haar doopdienst mee te maken. De website van de gemeente straalt enthousiasme en blijdschap uit. De gemeente groeit snel. Wie wil daar niet bij horen! De leer van de doop is zo uitgelegd. Gewoon simpel geloven, kiezen voor Jezus, jezelf laten dopen en getuigen.

Gevolgen

Wat zijn de gevolgen als dit evangelische gedachtegoed doordringt binnen de reformatorische kerken? Binnen de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) is dit inmiddels duidelijk. Het Evangelisch Werkverband (EW) binnen de PKN heeft namelijk uitdrukkelijk gevraagd om een ceremonie voor doopbevestiging. Het Evangelisch Werkverband bevordert op krachtige wijze de doorwerking van het evangelische gedachtegoed binnen de PKN. Het kan haast niet anders of kerkleden krijgen moeite met de kinderdoop. Het gevolg is dat ze hun kind niet meer laten dopen. Op z'n hoogst willen ze het in de kerk aan God opdragen. Verder willen ze onder hun eigen doop een streep zetten door een nieuwe ceremonie. Ze willen hun kinderdoop als het ware opnieuw beleven, het liefst door middel van onderdompeling in het water. In het bijzonder leeft deze wens als mensen een tijdlang nauwelijks meeleeften met de kerk. Als ze weer terugkomen, verlangen ze een duidelijk teken dat ze 'opnieuw zijn gaan geloven'.

Tijdens de synodevergadering van de PKN in september 2008 bleek dat veel synodeleden niet warm lopen voor een ceremonie van doopbevestiging. Het heeft er alle schijn van dat men zich zo ongeveer wil laten overdopen. En dat kan niet, want de doop mag nooit herhaald worden.

In baptistenkringen loopt men overigens tegen eenzelfde probleem aan, zo schrijft de baptist J. Horjus in het boekje "Dopen wat mondig is". Ook onder mensen die zich volwassen lieten dopen is er sprake van kerkverlating. Als ze de weg naar de kerk weer terugvinden, komen ze wel met de vraag om opnieuw gedoopt te worden.

We zien hier de gevolgen van de leer van de doop na een persoonlijke

geloofsbelijdenis. De nadruk komt zo sterk te liggen op de keuze van de mens dat de mens *zijn* keuze bevestigd en eventueel opnieuw bevestigd wil zien door de doop. Het gaat in de doop dan niet meer allereerst om Gods welbehagen en Zijn verbond, maar om het antwoord van de mens. Prof. W. van 't Spijker verwoordt het treffend in het boekje "Doop in plaats van de besnijdenis": 'Zo zijn de accenten hier op een rigoureuze manier verschoven: van God naar de mens, van Gods handelen naar menselijk handelen'. Het gevolg van zo'n doopleer? 'Altijd maar weer moet een mens zichzelf waar maken... en wat het ergste is: de genade Gods is losgemaakt van de eeuwig blijvende barmhartigheid van God en zij is gelegd in de handen van een mens'. Wat een arme leer! De praktijk leert opnieuw dat het in evangelische kringen vaak draait om de mens. Het is hard om dit te zeggen, maar het is niet anders.

Verschillende accenten

Wat is de bijbelse betekenis van de doop? Ook binnen de reformatorische kerken worden behoorlijk verschillende accenten gezet. Baptisten wijzen daarop. Voor hen is deze verdeeldheid een bewijs dat de leer van de kinderdoop niet bijbels is. Voor ons is het een aanwijzing dat de leer van de doop grondig doordacht moet blijven worden.

Iedereen is het er over eens dat de doop Gods beloften verzegelt. De belofte van het genadeverbond wordt treffend verwoord op verschillende plaatsen in Jeremia. In Jeremia 31:33 lezen we: "...en Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn" (zie ook Jeremia 24:7, 30:22, 31:1, 32:38). Reeds aan Abraham schonk de Heere deze belofte (Genesis 17:7): "...om u te zijn tot een God en uw zaad na u."

Aan wie is deze belofte geschonken? Rond deze vraag lopen de meningen sterk uiteen. Abraham Kuyper kwam met de leer van de veronderstelde wedergeboorte. Uit kracht van het genadeverbond moet een gedoopt kind gehouden worden voor wederom geboren. Dit was voor hem 'de oude, echte gereformeerde' leer, zo schreef hij in zijn catechismusverklaring.

Anderen maken, eveneens met een beroep op de belijdenis, onderscheid tussen het schenken en deelachtig maken van Gods genade. Alle gedoopte kinderen ontvangen de belofte van

zaligheid, alleen door wedergeboorte en geloof wordt deze belofte vervuld. Iemand als dr. J.G. Woelderink stond deze mening voor, evenals de voorstanders van de leer van de drie verbonden.

Galaten

In dit alles moet Gods Woord de doorslag geven. Wie is ten diepste het zaad van Abraham? Ismaël werd besneden. Hij ontving het teken van het verbond, maar, zo zegt de Heere tot Abraham, Mijn verbond zal Ik met Izak oprichten (Genesis 17:22). We zien direct al een diepe scheiding in het zaad van Abraham (Romeinen 9:6). Niet alle nakomelingen van Abraham zijn ware verbondskinderen.

Uit het Nieuwe Testament blijkt dat Christus hét Zaad van Abraham is (Galaten 3:16). Vervolgens zijn al degenen die bij Christus horen zaad van Abraham (Galaten 3:29). Zij zijn erfgenamen van de belofte, zij ontvangen dus de belofte van het genadeverbond: Ik zal u tot een God zijn. Ontvangen niet alle gedoopte kinderen deze belofte? Volgens Galaten 3 niet. Alleen degenen die Christus toebehoren, zijn wettige erfgenamen van

Gods beloften. Dat zijn de uitverkorenen, zij die Hem van eeuwigheid geschonken zijn (Johannes 17:6 en 9). Heeft de doop geen betekenis voor de gedoopte baby's? Zeker. Allereerst weten wij niet wie onder hen uitverkoren zijn. Verder wijst Gods Woord op de voorrechten van het dragen van het teken van het genadeverbond (Romeinen 3:1-2). Afgezonderd onder de rijke prediking van genade in Christus horen gedoopte kinderen bij het opgroeien over de ene Naam tot zaligheid. Ze horen van hun diepe nood en van Gods onuitputtelijke genade. Wat een voorrecht!

Wie door het licht van de Heilige Geest deze zaken mag leren verstaan, krijgt ook licht over de doop. Wat is het een onuitsprekelijk wonder als de Heere een vuile, verdorven zondaar door het geloof doet zien op het water van de doop en daarin onderwijst omtrent het allesreinigende bloed van de Heere Jezus Christus. Dat heeft veel meer waarde dan een emotionele, maar onbijbelse ceremonie van een overdoop.
(slot)

Middelburg, ds. J.M.D. de Heer

Dan moet erkend worden dat ons verstand beperkt is. Eerbiedig buigen voor God en verwondering blijven dan over. Sommige delen van het boek hebben een dusdanig niveau dat voorkennis vereist is om het te kunnen begrijpen. Wie zich echter inspant om deze waardevolle uitgave te lezen zal de inhoud als een verrijking ervaren. Studerende jongeren die tijdens hun studie bevroegd worden over de geloofwaardigheid van de schepping mogen dit boek niet ongelezen laten. De prijs van het goed uitgevoerde boek zal zeker geen belemmering zijn om het aan te schaffen.

Leiden,

P.C. Oele

“Het boek Job. Een zakelijke en praktikale verklaring” (2 delen), door Mr. George Hutcheson; uitg. Gebr. Koster, Barneveld; ISBN 978 90 5551 462 5; 892 resp. 933 blz.; € 149,50 voor twee delen.

De heer J.A. Bunt uit Rhenen heeft ons opnieuw een grote dienst bewezen door een “oude schrijver” in hedendaags Nederlands over te zetten. Dit moet voor de twee delen over het boek Job een bijzonder groot werk zijn geweest. De uitgave zelf is ‘degelijk’, een verklaring als deze waardig. Inhoudelijk wordt deze verklaring aanbevolen door ds. Th. Van der Groe en de achterkleinzoon van ds. Hutcheson: ds. A. Comrie. Om daar nog een aanbeveling aan toe te voegen, zou bijna gênant zijn. Een korte levensbeschrijving van de hand van dr. H. Florijn gaat aan de verklaring zelf vooraf. De titel van het boek dekt de lading. Steeds geeft Hutcheson een (korte) verklaring van de tekst om vervolgens steeds op praktikale wijze toe te passen: ‘Leer hieruit!’ Hierdoor is het echt niet alleen een commentaar voor predikanten! Hoevelen zullen bij het lezen aan tafel van het Bijbelboek Job de wenkbrauwen niet fronsen, omdat ze niet verstaan wat er staat? Ik hoop daarom dat deze verklaring van dit niet eenvoudige Bijbelboek zijn weg ook in de gezinnen zal vinden. Het zou als een dagboek aan tafel meegelezen kunnen worden! En omdat Hutcheson zijn verklaring in korte delen opdeelt, kan iedere keer een afgerond stukje gelezen worden. Het is te wensen dat Gods Woord zó tot zegen mag zijn, zoals het dit geweest is bij ds. Hutcheson, die aanvankelijk Arminiaan is geweest en tot God is bekeerd!

Rijssen,

ds. D. de Wit

BOEKENNIEUWS

“Hoe bestaat het?” door Don Batten e.a.; uitg. De Banier, Apeldoorn; ISBN 978 90 336 2969 3 333 blz.; € 9,95.

In het Darwinjaar zijn de discussies over het thema schepping – evolutie hoog opgelaaid. Daarbij zijn de tegenstellingen steeds meer openbaar gekomen. In christelijke kringen zien we een verschuiving optreden waarbij de evolutieleer de scheppingsleer steeds meer gaat beïnvloeden. Dit heeft ingrijpende gevolgen voor het lezen en verstaan van met name de eerste hoofdstukken van de Bijbel. Het gezag van de Schrift wordt dan gaandeweg overheerst door het vermeende gezag van de wetenschap. ‘Voor veel theologen is niet Gods Woord maar ‘wetenschap’ de autoriteit.’

Het is dan ook een goede zaak dat uitgeverij De Banier en de “Mediagroep in Genesis” het boek “Hoe bestaat het” heb-

ben uitgegeven. Dit boek is een standaardwerk op het gebied van het creationisme. Het is een bundeling van de kennis die momenteel beschikbaar is binnen de creationistische wereld. De schrijvers zijn wetenschappers die hun zicht op de werkelijkheid en de beoefening van wetenschap laten bepalen door het Woord van God.

De auteurs geven antwoorden op meer dan zestig veelgestelde vragen die betrekking hebben op de schepping, de evolutie en de Bijbel. Enkele van die vragen zijn: Is de aarde in zes dagen geschapen? Was er ziekte en dood voor de zondeval? Zijn de ouderdomsbepalingen betrouwbaar?

Bij de beantwoording van de vragen worden wetenschappelijke en bijbelse argumenten gebruikt. Deze kunnen voor ons persoonlijk tot nut zijn, maar ook in discussies met anderen. De schrijvers wijzen er terecht op dat er altijd mysteries en onbeantwoorde vragen zullen blijven.

■ BEROEPINGSWERK BEROEPEN

Te Arnhem:

ds. G.C. Vreugdenhil te Vlissingen;

Te Goudswaard:

ds. A.J. Gunst te Nieuwerkerk;

Te Lelystad:

ds. G.J. Baan te Kapelle-Biezelinge;

Te Middelharnis:

ds. D. de Wit te Rijssen-West;

Te Nijkerk: ds. M. Karens te Werkendam.

BEDANKT

Voor Bodegraven:

ds. L. Terlouw te Barendrecht;

Voor Boskoop:

ds. B. van der Heiden te Alblisserdam;

Voor Leerdam:

ds. A.J. Gunst te Nieuwerkerk;

Voor Picture Butte (Canada):

ds. J.M.D. de Heer te Middelburg-Centrum;

Voor Rotterdam-IJsselmonde:

ds. P. Melis te Veen.

■ VERSLAG BEVESTIGING/ INTREDE KAND./ DS. J. VAN RIJSWIJK

Bevestiging

Woensdag 9 september was voor onze gemeente een bijzondere en blijde dag. Na precies 25 jaar vacant te zijn geweest mocht de gemeente deze dag weer een eigen herder en leraar ontvangen in de persoon van kandidaat J. van Rijswijk. De bevestiging vond plaats in de volle Gereformeerde 'Noorderkerk' en geschiedde door ds. L. Blok. De tekst voor de bevestiging was 1 Kor. 3: 7 en 8: "Zo is dan noch hij die plant iets, noch hij die natmaakt, maar God Die de wasdom geeft. En die plant en die natmaakt zijn één, maar een iegelijk zal zijn loon ontvangen naar zijn arbeid."

Het thema was: "De akker des Heeren". Dit werd uitgewerkt in 4 gedachten:

1. Het werk op die akker.
2. De arbeiders op die akker.
3. De zegen op die akker.
4. Het loon op die akker.

1. Het werk op die akker.
Paulus komt tijdens zijn tweede zen-

dingsreis in de grote, goddeloze stad Korinthe. Nochtans had de Heere veel volks in deze stad. Er was daar een gemeente en de Heere zegende de prediking van Paulus. Maar ook daar verstoort satan de gemeente. Er was twist, nijd en verdeeldheid. De één zei: Ik ben van Paulus; en een ander: ik ben van Apollos; zijt gij niet vleselijk? Wie zijn zij anders dan dienaars?

Ik, zegt Paulus, heb geplant, Apollos natgemaakt, maar God heeft de wasdom gegeven.

Net zoals een landman zijn akker bewerkt zo wil de Heere Zijn gemeente bouwen in de middellijke weg door de verkondiging van Zijn Woord. Daar wil Hij Zijn dienstknechten voor gebruiken. Dan mogen zij planten en natmaken maar is het God Die de wasdom geeft.

Daar is knieënwerk aan verbonden. Want wie is bekwaam? Dat vraagt om een bidend en afhankelijk leven.

2. De arbeiders op die akker.

Wie zijn dat? Het zijn mensen wier grondslag is in het stof. Van zichzelf zijn de arbeiders niets. Ze mogen wel planten en natmaken, maar het is God Die de wasdom geeft.

Dit te beseffen bewaart voor hoogmoed waar de arbeiders ook vatbaar voor zijn. Het bewaart ook voor krampachtigheid alsof zij mensen kunnen bekeren.

Niet zo bemoedigend voor een beginnende arbeider, maar de Heere roept u en geeft de opdracht: plant, maak nat, het is God Die de wasdom geeft. Zo wil de Heere wonderen werken door de kracht van Woord en Geest. Dan valt de arbeider er tussenuit en ontvangt de Heere de eer.

3. De zegen op die akker.

Is de zegen van de dienaars te verwachten? Nee, die worden aan de kant gezet. Van de dienaar en de gemeente is er geen enkele verwachting. Allen Adamskinderen. Maar, van God Die de wasdom geeft. Het is alles van het begin tot het einde Gods werk, voortkomend uit het verkiezend welbehagen.

Hij maakt dode zondaren levend en leidt ze tot Christus. Daar wil Hij Zijn dienaren middellijk voor gebruiken. En wat een zegen als dat gezien en gehoord mag

worden. Dat geeft vreugde en blijdschap in het hart van de dienaar.

4. Het loon op die akker.

Planten en natmaken zijn één, maar er is ook loon voor de arbeider.

De getrouwe arbeider heeft maar één doel voor ogen, de verheerlijking van Gods Naam en deugden, de zaligheid van verloren zondaren en onderwijs voor Zijn kinderen.

Dat gaat met moeite gepaard, het kan zo overhoop liggen. Maar de getrouwe arbeider met de verscheidene gaven zal zijn loon ontvangen. Dat is geen verdiend loon, maar genadeloon. In eigen kracht is de arbeider niets maar in Gods kracht alles en zal hij loon ontvangen.

Na het lezen van het formulier om de dienaars des Woords te bevestigen klonk een plechtig: 'Ja, ik van ganser harte' uit de mond van kandidaat Van Rijswijk.

Aan de handoplegging werd deelgenomen door ds. A.B. van der Heiden, ds. A. Moerkerken, ds. G.J. van Aalst, ds. J. Veenendaal en ouderling A.C. de Jong. Staande werd ds. J. van Rijswijk toegezongen psalm 20:1.

Na een persoonlijk woord tot ds. Van Rijswijk, richtte ds. L. Blok zich tot familie, kerkenraad en gemeente van 's-Gravenzande, waarna de dienst besloten werd met het zingen van psalm 67 vers 3.

Intrede

We beginnen de avonddienst met het op verzoek van ds. J. van Rijswijk zingen van psalm 123:1 waarna gelezen wordt Romeinen 1: 1 - 17. De tekst voor de prediking is Romeinen 1:16:

"Want ik schaam mij des Evangelies van Christus niet; want het is een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk die gelooft, eerst den Jood, en ook den Griek."

Het thema van de preek is: *Paulus' roem over dit Evangelie. Twee punten worden behandeld.*

1. De inhoud van het Evangelie
2. De kracht van het Evangelie.

Paulus heeft vanaf zijn roeping een vurig verlangen gehad om overal het Evangelie te verkondigen. Hij wil ook graag naar Rome, maar de Heilige Geest verhindert hem deze gemeente te bezoeken. Daarom schrijft hij deze brief. Paulus schaamt zich over het leven vóór zijn bekering, maar door Gods opzoekende liefde en genade schaamt hij zich nu niet om het Evangelie van Christus te brengen. Met vrijmoedigheid mag hij getuigen, wet en Evangelie, vloek en zegen.

Evangelie betekent: blijde boodschap, goede tijding. Dit Evangelie is zo rijk, het spreekt van vergeving van zonden en verlossing uit de macht der duisternis. En dat om Christus' wil alleen. Christus is de

inhoud van het Evangelie! Hij heeft de zaligheid verworven voor opstandelingen. Tot ons komt de ernstige vraag: 'Wat heeft het Evangelie met ons gedaan? Wat hebben wij met het Evangelie gedaan?' Zullen Gods knechten vergeefs prediken? Nee, het zal doen wat God behaagt, want het is een kracht Gods tot zaligheid, een iegelijk die gelooft.

Het is het gebed van onze dominee dat de Heilige Geest het Woord zegent. Dan zal het Woord kracht doen en het hardste hart verbreken. Dan gaan dode zondaren vragen naar de levende God. Dan zal ook het ongeloof wijken en mag de levend-gemaakte zondaar verzekerd worden van Zijn aandeel in Christus.

Dit Evangelie moet verkondigd worden, beginnende bij Jeruzalem en over heel de wereld.

Het is de wens van onze predikant om zo de apostel na te mogen stamelen. Dat de liefde van Christus hem mag dringen, zoals een herder achter de kudde aandringt. De Heere Zelf heeft hem deze kudde aangewezen. En nu wenst hij niet anders dan deze boodschap te brengen in 's-Gravanzande. Tot bekering van zondaren en tot versterking van het geloof van Gods kinderen.

Na de prediking volgen de gebruikelijke toespraken. Ds. Van Rijswijk houdt eerst een toespraak.

Vervolgens wordt hij toegesproken door: ds. B. v.d Heiden namens het Curatorium van de Theologische School, ds. J. Driessen namens de Classis Gouda en Part. Synode Noord-West, burgemeester V.d. Tak namens gemeente Westland, student J. IJsselstein namens de studenten van de Theologische School, ds. Meijer namens de plaatselijke kerken, ds. D. van Duijvenbode, predikant van de Dorpskerk en ouderling M.J. van der Meer, namens de gemeente.

Na het dankgebed en het zingen van psalm 72:11 mocht ds. Van Rijswijk voor de eerste keer als herder en leraar de zegen op de gemeente leggen. Hiermee kwam een einde aan een veelbewogen en blijde dag voor de gemeente van 's-Gravanzande.

Kerkenraad Geref. Gemeente
's-Gravanzande

■ **VERSLAG VERGADERING CLASSIS MIDDELBURG 11 SEPT. 2009 VLISSINGEN**

Ds. C.G. Vreugdenhil opent de classisvergadering, namens de roepende kerk van Vlissingen, met het laten zingen van Psalm 84: 3. Daarna gaat hij voor in gebed.

Vervolgens leest hij 1 Petrus 5:1 – 8 en spreekt een openingswoord. Het gaat in

het gelezen gedeelte over een vermaning van Petrus aan de ouderlingen.

Het moderamen wordt als volgt samengesteld: preses: ds. C.G. Vreugdenhil, assessor: ds. D.W. Tuinier, quaestor: ouderling B. Sturm en scribe: ouderling S. Riemens. Er is een brief ingekomen van het Deputaatschap Kerkrecht waarin het o.a. wijst op de mogelijkheid van het geven van advies voor kerkelijke vergaderingen op kerkrechtelijk gebied.

Er zijn drie ingekomen rapporten. Het Jaarrapport 2008 met de begroting 2009 van het kerkblad Gomarus wordt in orde bevonden. Mogelijk komt er volgend jaar een verhoging van de tarieven van advertenties en abonnementen in verband met hogere drukkosten.

Van de classicale commissie voor de jeugdzorg is in vervolg op de vorige classisvergadering, waarin de commissie gevraagd werd om in overleg te treden met de jeugdbond, een brief met het voorstel om in overleg met de +16 voorzitters en andere contactpersonen van de classisgemeenten te komen tot twee bijeenkomsten per jaar op zaterdagavonden van alle JeVe's in de classis. De organisatie van deze avonden, inclusief spreker, berust bij toerbeurt bij één van de verenigingen en staat als zodanig onder verantwoordelijkheid van de plaatselijke kerkenraad. De planning van de bijeenkomsten vindt in nauw overleg met de jeugdbond plaats. De classicale commissie brengt jaarlijks in de eerste classisvergadering in elk jaar verslag uit over de belegde avonden. De classis steunt dit initiatief. De classicale commissie blijft bestaan en zal verslag uitbrengen.

Vervolgens komen de rapporten van de kerkvisitatie aan de orde. Dit gebeurt in comité.

Aagtekerke vraagt bij de rondvraag of de CGO-cursus voor ambtsdragers een vervolg kan krijgen. De vraag kan zeker gesteld worden, maar mogelijk dat de eerste ronde cursussen nog bezig is in een ander deel van het land. De scribe zal de vraag bij de C.G.O. neerleggen.

Als roepende kerk voor de eerstvolgende classisvergadering wordt de gemeente van Westkapelle aangewezen. De vergadering zal gehouden worden op maandag 1 februari 2010 te Middelburg-Centrum, aanvang 9.30 uur.

De preses dankt een ieder voor de inbreng en de goede wijze van vergaderen. We zijn afhankelijk van de Heere. Geve Hij ons weer moed in het komende winterseizoen. Tenslotte verzoekt ds. Vreugdenhil ouderling Hage van de roepende kerk om te eindigen. Hij laat zingen Avondzang: 1 en 7 en eindigt met dankgebed.

S. Riemens, classisscribe

■ **MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2009**

* Pag. 159, **gemeente EDE.**

Het nieuwe adres van de koster, H.T.R. Jongmsma, is: Oranjestraat 28, 6741 CW Lunteren, tel. 0318-48 58 53, e-mail: htr.jongmsma@solcon.nl

* Pag. 193, **gemeente HARDINXVELD-GIESSENDAM.**

Scribe van de diaconie is nu: G.T.J. van Barneveld, Watersnip 14, 3371 JR Hardinxveld-Giessendam, tel. 0184-61 16 03, e-mail: gtjvanbarneveld@kliksafe.nl

BERICHTEN

■ **VERKOOPDAG TE OUDEMIRDUM**

Op **zaterdag 31 oktober** hoopt de vrouwenvereniging "Niet in eigen kracht" te Oudemirdum haar jaarlijkse verkoopdag te houden in de kerk van de Geref. Gemeente, Huningspaed 3.

Opening om 10.00 uur, sluiting om 15.00 uur. Er is van alles te koop en voor de "inwendige mens" wordt gezorgd. Ook wordt aan de kinderen gedacht. De opbrengst is voor de zending en de evangelisatie.

■ **ZANGAVONDEN**

Ede

Op **vrijdag 30 oktober** wordt er in de Noorderkerk, Amsterdamseweg 9 te Ede een samenzangavond georganiseerd, die in het teken staat van de Hervormingsdag. Naast samenzang is er ook koorzang o.l.v. Jan Hendrik van Schotthorst. Organist is Martin van de Zwan. Opening en sluiting door ouderling E. van Veldhuizen. Collecte t.b.v. kerkbouw plaatselijke Geref. Gemeente. Aanvang: 19.45 uur.

Leerdam

Op **zaterdag 7 november** wordt er een regionale psalmzangavond gehouden met bovenstem in de Adullamkerk van de Geref. Gemeente te Leerdam, Prins Mauritsstraat 22. Deze avond staat in het teken van de zending. Appelwoord door dhr. A. Elshout van het zendingsbureau te Woerden. Organist: Lenard Verkaman. Collecte t.b.v. de ZGG. Aanvang: 19.30 uur.

Middelburg

De gemengde zangvereniging "Sursum Corda" uit Middelburg organiseert samen met het Walchers Mannenkoor een Hervormingszangavond op **zaterdag 31 oktober** in de Ter Hoogekerk, Willem Teellinckstraat 3. Deze avond staat in het teken van de herdenking van de reformatie in de 16^e eeuw. Opening en sluiting door een ouderling van de Geref. Gemeente van Middelburg-C. Collecte voor het Deputaatschap Bijzondere Noden t.b.v. de slachtoffers van de aardbeving in Sumatra. Aanvang: 19.30 uur.

■ ZIN-IN +21 BIJENKOMST TE GOUDA

De JBGG organiseert op **zaterdag 24 oktober** een bijeenkomst waarin het thema "Licht en duister – Over engelen en duivelen" centraal zal staan. Sprekers: ds. C. Hogchem en dr. S.D. Post. Locatie: kerkgebouw Geref. Gemeente te Gouda, Nieuwe Gouwe Oostzijde 2-b. Maaltijd: 18.30 uur (Inloop: 18.00 uur). Aanvang bijeenkomst: 19.30 uur. Informatie: www.jbogg.nl/zin-in

■ HERVORMINGSVONDEN Geldermalsen

Op **zaterdag 24 oktober** organiseert de werkgroep Woudenberg/Scherpenzeel samen met de werkgroep Geldermalsen van de Bond tegen het vloeken een Hervormingsavond. Hieraan werken mee het gemengd koor "De Lofstem" uit Geldermalsen en het koor "Opent uwen mond" te Scherpenzeel. Ook is er samenzang. Een appelwoord zal gesproken worden door ds. B. Labee. Locatie: Bethelkerk van de Geref. Gemeente te Tricht-Geldermalsen, Laan van Leeuwenstein 10. Aanvang: 19.30 uur, Collecte t.b.v. de Bond tegen het vloeken.

Leiderdorp

Op **donderdag 29 oktober** zal er een herdenking van de kerkhervorming plaatsvinden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Leiderdorp. Hieraan werken mee: dhr. W. Büdgen als spreker, en het "Gomarusschoolkoor", het gemengd koor "Jubilante Deo" en het man-

nenkoor "Datheen" uit Leiderdorp. Aanvang: 19.45 uur.

Middelharnis

Op **31 oktober** wordt er een Hervormingsavond gehouden in het kerkgebouw van de Hersteld Hervormde Kerk te Middelharnis. Spreker o.a. ds. E. Bakker. Dan zal tevens een vertel-CD over Johannes Calvijn worden aangeboden. De opbrengst van deze CD, met verhalen over verschillende perioden uit het leven van Calvijn en Franstalige psalmen, is bestemd voor kerkbouw Geref. Gemeente te Middelharnis. Ook is deze CD te bestellen per telefoon: 0187-4482614 of per e-mail: boomboek@filternet.nl. Aanvang: 19.30 uur.

■ BIJENKOMST CONTACTGROEP EPILEPSIE VAN HELPENDE HANDEN

De organisatiecommissie van de contactgroep epilepsie van Helpende Handen nodigt u bij dezen van harte uit voor haar bijeenkomst op **zaterdag 7 november** in het Centraal Bureau van de Geref. Gemeenten te Woerden.

We hopen dan met elkaar na te denken over: Epilepsie en je omgeving. Dit thema zal worden ingeleid door dhr. T. Heisen, die bij polikliniek voor epilepsie te Rotterdam werkzaam is. Zie ook: www.meducatief.nl

Vanaf 9.30 uur is er koffie. Aanvang: 10.00 uur. Sluiting: circa 12.30 uur. Daarna kunt u gebruik maken van de broodmaaltijd. Ter bestrijding van de onkosten zal een collecte worden gehouden.

Aanmelden vóór **25 oktober**. Voor vragen en/of opmerkingen kunt u fam. H. Bos, Lanxmeersestraat 5, Culemborg, bellen, tel. 0345 - 78 51 90.

■ NAJAARSVERGADERING ADOPTIEVERENIGING TE GOUDA

Op **zaterdag 7 november** organiseert de Adoptievereniging Gereformeerde Gezindte (AVGG) haar halfjaarlijkse landelijke bijeenkomst (najaarsvergadering) in aula Alpha van de Driestar, Ronsseplein 1 te Gouda. Zaal open: 13.30 uur. Opening om 14.00 uur door de voorzitter van de vereniging, dhr. C.G. van der Staaij. Mevr. Marja de Jong en mevr. Sandra Visser zullen een lezing houden met als titel: 'Adoptie en pleegzorg... iets voor mij?' Beide sprekers hebben vanuit hun werkveld veel ervaring met de mogelijkheden voor pleegzorg. Ook belangstellenden zijn hartelijk welkom!

Neem voor vragen over deze bijeenkomst en/of over de Adoptievereniging Gereformeerde Gezindte vrijblijvend contact op met dhr. J.J. de Graaf (secretaris), tel. 078-673 5109 (liefst ná 20.00 uur), e-mail: secretaris@avgg.nl.

■ BIJENKOMST VERENIGING 'IN DE KNOP GEBROKEN' TE VEENENDAAL

Op **vrijdag 13 november** wordt er door de reformatorische vereniging "In de knop gebroken" een bijeenkomst gehouden voor ouders bij wie tijdens de zwangerschap of kort na de geboorte één of meer kinderen zijn overleden. Spreker is: mevr. M. Gijzen van de VBOK over het thema: "Een miskraam, (psychische) gevolgen daarvan en de verwerking". Locatie: kerk Geref. Gemeente te Veenendaal, Vijftien Morgen 51. Aanvang: 19.30 uur. Ook zij die geen lid zijn, zijn van harte welkom. Voor meer informatie: info@indeknopgebroken.nl of www.indeknopgebroken.nl.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 25 OKTOBER 2009

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. Tuinier en 14.30 uur leesdienst; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. Verweij; Aalst 9.00 (H.A.) en 14.30 uur ds. Melis; Alblasterdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 10.00 en 16.00 uur stud. R.A.M. Visser; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Amsterdam-Noord 10.00 (H.A.)

en 16.30 uur ds. Boeder; Andijk 10.00 uur ds. De Waard en 19.00 uur stud. Maljaars; Apeldoorn 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. De Wit; Arnhem 19.00 uur ds. De Wit; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. Terlouw; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. Bredeweg; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. Meeuse; Benthui-

zen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Berkenwoude 15.00 uur ds. Van der Net; Bodegraven 18.30 uur stud. IJsselstein; Borssele 9.30, 14.00 en 18.00 uur ds. Van Belzen; Boskoop 18.30 uur stud. Visser; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Deventer 16.00 uur ds. Meeuse; Dirksland 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Doetinchem 9.30 en 19.00 uur ds. W.J. Karels; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. Brugge; Ede (Nieuwe Kerk, Verl. Maanderweg 33) 12.30 uur (H.D.) ds. Verschuure en 19.00 uur ds. Van Gelder; Elspeet 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Emmeloord 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. Schot; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur ds. Heijkamp; Enschede 16.00 uur ds. J. Karels; Enter 9.30 uur ds. J. Karels; Ermelo 18.30 uur ds. Kleppe; Genemuiden 9.30 en 14.30 uur ds. Mouw; Goes 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 (bev.ambtsdr.) en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Goudswaard 15.00 uur ds. Pater; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur stud. IJsselstein; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. Van Rijswijk; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Joosse; Hoofddorp 16.30 uur ds. De Waard; Hoogeveen 19.00 uur ds. Van Manen; Hoogvliet 19.00 uur ds. Silfhout; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Tanis; Kapelle-Biezelinge 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. Schipper; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Kruijningen 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. Hoogerland en 14.00 uur leesdienst; Leerdam 10.00 uur ds. Van Gelder en 17.30 uur ds. Melis; Lelystad 9.30 en 19.00 uur ds. Baan; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Marknesse 9.30 en 14.30 uur ds. Van Manen; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. Moens; Melissant 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. P. Blok; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Moerkapelle 9.30 uur ds. Paul (doventolk); Naaldwijk 16.30 uur ds. Driessen; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Vermeij; Nieuwdorp 14.30 uur ds. P. Mulder; Nieuwer ter Aa 15.30 uur ds. Labee; Nijkerk 19.00 uur ds. Visscher; Nisse 14.00 uur ds. De Heer; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Ooltgensplaat 9.30 en 18.00 uur stud. G.W.S. Mulder; Oosterland 14.30 uur stud. G.W.S. Mulder; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. Boogaard; Opheusden 10.00 (H.A.) en

18.30 uur ds. Mondria; Opperdoes 10.00 en 16.00 uur stud. Maljaars; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Pater; Oudemirdum 9.30 en 19.00 uur ds. Golverdingen; Poederoyen 14.30 uur ds. Karens; Poortugaal 18.00 uur ds. Van Rijswijk; Poortvliet 10.00 en 18.30 uur stud. Baaijens; Puttershoek 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Van Boven; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. De Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 16.30 uur ds. Paul; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur leesdienst; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 14.00 uur ds. Schipper; Rotterdam-Alexanderpolder 14.30 uur ds. De Leeuw; Rotterdam-Centrum 19.00 uur ds. Joosse; Rotterdam-IJsselmonde 14.30 uur ds. Terlouw; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Bakker en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. Verschuure; Scheveningen 10.00 uur ds. Driessen; Sint Annaland 14.30 uur stud. Baaijens; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.00 uur leesdienst en 19.00 uur ds. Brugge; Soest 9.30 en 18.00 uur ds. C. Harinck; Sprang-Capelle 15.00 uur ds. Verweij; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur leesdienst; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. Labee; Uddel 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Urk 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. Kattenberg; Veen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Veenendaal 9.30 en 15.30 uur ds. F. Mulder; Vlissingen 9.30 uur leesdienst en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Wageningen 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. Karens; Westkapelle 18.30 uur ds. Moens; Westzaan 10.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. Gunst; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Yerseke 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Eckeveld; Zoetermeer 15.30 uur ds. W. Harinck; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Zwolle 9.30 en 19.00 uur leesdienst.

■ DINSDAG 27 OKTOBER 2009

Rhenen 19.30 uur ds. De Heer; Urk 19.30 uur ds. Van Belzen; Wierden 15.00 uur (in eigen kerkgebouw) en 19.30 uur (in Herv. Kerk Hoge Hexel) ds. Mondria (dankdag); Zaandam 19.30 uur ds. Van Eckeveld.

■ WOENSDAG 28 OKTOBER 2009

Andijk 19.30 uur ds. Gunst; Dordrecht 19.45 uur ds. Brugge; Drachten 19.30 uur

ds. Van Dieren; Genemuiden 19.30 uur ds. Schot; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur ds. W.J. Karels; Kortgene 19.30 uur ds. Van Aalst; Nieuw Beijerland 19.30 uur ds. Vermeij; Ouddorp 19.00 uur ds. Bakker (in kerkgebouw HHK); Puttershoek 19.30 uur ds. Van der Net; Rijssen-West 19.30 uur ds. De Wit; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. Verweij; Wageningen 19.30 uur ds. F. Mulder; Zoetermeer 19.30 uur ds. Schipper.

■ WOENSDAG 28 OKTOBER 2009 DANKDAG

Aalst 14.30 en 19.00 uur ds. Melis; Enschede 15.00 en 19.30 uur ds. Schreuder; Ermelo 14.30 en 19.30 uur ds. Van Manen; Hellevoetsluis 14.30 en 19.30 uur ds. Terlouw; Katwijk aan Zee 15.00 en 19.30 uur ds. Mondria; Opperdoes 15.00 en 19.30 uur ds. Tuinier; Rotterdam-IJsselmonde 9.30, 14.30 en 19.30 uur ds. De Leeuw; Soest 15.00 en 19.30 uur ds. Visscher; Sprang-Capelle 15.00 en 19.30 uur ds. Karens.

■ DONDERDAG 29 OKTOBER 2009

Barneveld-Zuid 13.00 uur ds. Bredeweg (huw.bev.); Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. F. Mulder; Leerdam 19.30 uur ds. Van Eckeveld; Middelburg-Zuid 19.30 uur ds. Van Aalst; Naaldwijk 19.45 uur ds. Van Belzen; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. Brugge; Nijkerk 19.30 uur ds. Mondria; Rilland-Bath 19.30 uur ds. Hakvoort; Stad aan 't Haringvliet 19.30 uur ds. Vermeij.

■ VRIJDAG 30 OKTOBER 2009

Aagtekerke 14.30 uur ds. Tuinier (huw.bev.); Den Helder 19.30 uur ds. Van der Net; Scherpenzeel 14.15 uur ds. Verschuure (huw.bev.); Yerseke 14.45 uur ds. Van Krimpen (huw.bev.).

■ ZATERDAG 31 OKTOBER 2009

Hardinxveld-Giessendam 15.00 uur ds. W.J. Karels (gehandicaptendienst); Ridderkerk 19.30 uur ds. De Leeuw (Herv. dienst); Utrecht 19.30 uur ds. Verweij (Herv. dienst).

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur ev. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6-l) 9.30 en 15.30 uur ev. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur ev. S. de Visser; Merkssem (Oude Bareillei 64) 10.00 en 17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur ev. H.J. van den Boogaart.

ADVERTENTIES

*D' eenvoudigen
wil God steeds gadeslaan*

Ps. 116 : 3 (ber.)

Met ontroering heeft de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente van Terneuzen kennis genomen van het overlijden van haar oud-ambtsbroeder

Andries Izaak Overdulve

In de leeftijd van 81 jaar.

Als diaken heeft hij de gemeente ruim 19 jaar in alle eenvoud en oprechtheid, met betrokkenheid en liefde, getrouw mogen dienen. De Heere sterke en trooste zijn vrouw, kinderen en (achter) kleinkinderen met dit grote verlies en heilige deze roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad,
J. Paardekooper, preses
M. Simons, scriba

Axel, 16 oktober 2009

Rust en ontspanning in de prachtige Eifel! Ruime appartementen te huur. Inl.: 0118-606707 en www.huizesolagratia.nl

Begrafenis Verzorging Tollenaar
Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

begrafenisverzorging Den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, Den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.
Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

WALCHEREN, vak.won. 4 pers.
rustig gelegen aan de voet
van de duinen
078-6815858 / 06-26114521

Want God de HEERE is een Zon en Schild; de HEERE zal genade en ere geven; Hij zal het goede niet onthouden dengenen die in oprechtheid wandelen.

Psalm 84:12

De kerkenraad van de *Reformed Congregations of New Zealand* te Carterton geeft met leedwezen kennis van het overlijden van zijn oud-diaken,

Nico Bertram

in de leeftijd van 77 jaar.

Bijna twintig jaar heeft hij de gemeente en de school met zijn volle inzet mogen dienen. De Heere gedenke de weduwe, kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen.

Namens de kerkenraad
en gemeente van Carterton, A.T. Vergunst vdm.
A. Bosch

Carterton, 16 oktober 2009

**BOEDER SCHERPENZEEL
COMFORT
KLEDING**

Wij zijn verhuisd!
Oosteinde 85a
Scherpenzeel

Véél aanbiedingen
PROFITEER NU!

AMBSKLEDING
ROUWKLEDING
KOORKLEDING
ZAKELIJKE KLEDING

Openingstijden ma - do van 9.00 - 17.00 u vr van 9.00 - 21.00 u
za van 9.00 - 13.00 u Tel. bereikbaar van ma - za van 8.00 - 20.00 u

SERVICE AAN HUIS MOGELIJK

WWW.BOEDERCOMFORTKLEDING.NL | T (033) 258 98 30

Johannes Calvijn Institutie

OF ONDERWIJZING IN DE CHRISTELIJKE GODSDIENST
nieuwe Nederlandse vertaling door dr. C.A. de Niet

Presentatie: D.V. 31 oktober tijdens de Nationale Reformatieherdenking in de Grote Kerk te Dordrecht. Een eerste set van de nieuwe Institutie-vertaling wordt dan overhandigd aan minister J.P.H. Donner.

VERSCHIJNT
31 OKT.

prijs bij intekening:

€ 139,50

na verschijning:

€ 159,50

www.institutiecalvijn.nl

Den Hertog uitgeverij / Elzenkade 6 - 3992 AC Houten - Tel. 030 63 73434

Uitleggers gevraagd

Voorgangers Messiasbelijdende gemeenten uit Oekraïne vragen om onderwijs.

Zomer 2009 is een cursus voor ambtsdragers van start gegaan.

Uw gift is welkom

op nr. 4618 63 723

t.n.v. Deputaatschap voor Israël

Postbus 400

3440 AK Woerden

Tel. 0348 – 489 929

E-mail: info@boardforisrael.nl

Israël verdient...

onze steun!

Wij verzorgen begrafenissen (geen crematies) op de gehele Veluwe, in Kampen e.o. en in Rijssen e.o.

Begrafenisverzoekers:

G. v.d. Berg | D. Markusse | B.F. Nijhof | B. Vos

Nunspeet, Elburg e.o. T 0341-253813

Kampen e.o. T 06-53363828

Rijssen e.o. T 0548-540053

overige plaatsen en b.g.g. T 0577-401689

Begrafenisverzorging Vos

Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
tel. 0577-401689

BEGRAFENISVERZORGING VOS - VERTROUWD VERZORGD

T.h. in Wekerom (gem. Ede),
benedenwoning met
1 slaapkamer. Tel. 06-17822127

Zorgverleners

KRAAMZORG

THUIZORG

RST Zorgverleners.
800 zorgverleners staan voor u klaar!
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor informatie over kraamzorg, wijkzorg, gespecialiseerde verzorging, verpleging, (huishoudelijke) verzorging: 0342 – 42 23 24.
Of wordt zelf RST Zorgverlener!
Reageer op: 0342 – 40 54 65 of info@rstzorg.nl.

Identiteit
Kwaliteit!

Tel. (0342) 42 23 24

Burg. Kuntzelaan 27-a • Postbus 154
3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

Tel. (010) 458 31 12

Dag en nacht bereikbaar Overal te ontbieden

D.W. Schipper

010-450 66 26

Capelle a/d IJssel

J. Kooijman

0182-58 39 32

Gouda

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Begrafenisonderneming Treur

E. Treur

Kroosweg 22

3704 ED Zeist

Telefoon 030 - 6924258

www.begrafenisondernemingtreur.nl

info@begrafenisondernemingtreur.nl

Najaarsactie SEZ

Actiedoel:

Gastlessen op theologische scholen Cuba

Betaalt u mee?
Giro 158116

Spaanse Evangelische Zending

Misión Evangélica Holandesa para España

SEZ, Postbus 273, 3370 AG Hardinxveld-Giessendam

tel. 0184 - 61 16 07 b.g.g. 0184 - 61 55 43

e-mail: sez@klikSAFE.nl

www.sez.st

De bestuursleden van de SEZ behoren tot Prot. Kerk in Ned. (herv.),
Herst. Herv. Kerk, Chr. Geref. Kerken, Geref. Gemeenten,
Geref. Gemeenten in Ned. en Oud Geref. Gemeenten.

Als je er samen niet
meer uitkomt...

Mediation is een optie.

SDPI ADVIES

dr. S.D. Post MPM
nmi-mediator
06 49 49 81 44
www.sdpadvies.nl

Ook voor coaching en interim-management

Persoonlijke zorg
voor uw begrafenis

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

Wij verzorgen alleen begrafenis
Dag en nacht bereikbaar - overal te ontbieden

Een presentatie over evangelisatie.

- Geestelijke nood in Nederland
- Bijbelse opdracht van evangelisatie
- Evangelisatie op de posten
- Evangelisatie vanuit de gemeenten
- Praktijkvoorbeelden
- Vragenbeantwoording

Voor kerkenraden, verenigingen of commissies komt onze voorlichter 's avonds of overdag graag langs om een mooie presentatie te laten zien over het evangelisatiewerk in ons land. Informatief, bezinnend en praktisch!

Bel onze voorlichter dhr. C.W. van Haften: Tel. 0341-253588.
Presentatie op scholen (met een lesbrief) is ook mogelijk.

Te huur chalet in Putten
Voor verdere inl. 06-22201596

Orgelbouw Advies Commissie
een betrouwbare partner!

nieuwbouw • restauratie • overplaatsing • onderhoud

ook voor akoestische vraagstukken

Neem voor meer informatie contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van Organisten der Gereformeerde Gemeenten

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR

Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl

KLASSE
MAAKT ONDERSCHIED

Stolk Orgels is hoofddealer van:
Johannus - Eminent
Domus - Ahlborn

UNIEK IN PRIJS

tel.: 0180 - 31 56 52

Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55,
Kraakveldje, Oostpolderweg 1
Nederhemert Nld., Ormelingstraat 36
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18

T.h. in Zuna bij Rijssen mooie vakantie woningen v.a.g.v. Veel fiets en wandelmogelijkheden, van 30 okt. tot 18 dec.
€ 195.- all-in p/w. Tel 0548-512790

JONGERENBLAD
Daniël
[GRATIS]

*Daniël is hét jongerenblad dat actueel, aansprekend en bezinnend tegelijk is. Een jongerenblad dat geeft om jongeren. Daniël kost slechts € 27 per jaar. NU ABONNEE WORDEN? DAN ZIJN DE LAATSTE NUMMERS VAN DIT JAAR GRATIS!**

Fam./dhr./mw.**
Initialen: _____ Tussenvoegsel(s) _____
Achternaam: _____
Adres: _____
Postcode: _____
Woonplaats: _____
Bank- of gironr: _____
Geboortedatum: _____ [dd-mm-jjjj]***
Telefoonnummer: _____
Email: _____

* Voorwaarde is dat u tenminste tot D.V. eind 2010 abonnee blijft.
** Doerhalen wat niet van toepassing is. *** Van de rekeninghouder.

Bon opsturen naar:
Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten
Antwoordnummer 2108
3440 VB Woerden

Of vul de bon in op www.jbgg.nl/daniel

De Raad van Toezicht van Eleos is op zoek naar:

2 LEDEN VOOR DE RAAD VAN TOEZICHT (m/v)

Over Eleos

Eleos is een landelijk werkende stichting voor gereformeerde geestelijke gezondheidszorg. Zij biedt behandeling en begeleiding aan mensen met ernstig psychosociale of psychiatrische problemen. Vanuit meer dan twintig vestigingen wordt een veelzijdig zorgaanbod gedaan: ambulante zorg voor jongeren en volwassenen, deeltijdbehandeling voor adolescenten, klinische en dagklinische behandeling, beschermd wonen en ambulante woonbegeleiding, dagbesteding en arbeidsrehabilitatie, werkervaringsprojecten en preventie en dienstverlening. Eleos richt zich op zorgvragers die willen dat de geboden zorg aansluit bij hun christelijke levensovertuiging. De grondslag van Eleos is de Heilige Schrift en de daarop gebonde Drie Formulieren van Enigheid.

Wat wij van u vragen

Eleos is op zoek naar een lid dat zich specifiek richt op het aandachtsgebied *pastoraat* en een lid dat zich specifiek richt op het aandachtsgebied *financieel-economisch*, bij voorkeur een registeraccountant. De kandidaten dienen bewezen deskundig en actief betrokken te zijn op een van de genoemde achtergronden. Gezien de huidige samenstelling van de Raad van Toezicht zijn wij op zoek naar kandidaten die actief en belijdend lid zijn van de Christelijke Gereformeerde Kerken of de Gereformeerde Gemeenten.

Het profiel

Als kandidaat herkent u zich in het onderstaande profiel:

- u onderschrijft van harte de doelstelling van de stichting. U heeft een gereformeerde levensovertuiging waaraan u invulling geeft door een actieve betrokkenheid bij kerk en maatschappelijke organisaties;
- u heeft bestuurlijke kwaliteiten en meerjarige bestuurlijke ervaring. U combineert dit met een heldere kijk op de ontwikkelingen in de gezondheidszorg;
- u beschikt over het vermogen om de Raad van Bestuur met raad en als klankbord terzijde te staan en het beleid van de stichting en het functioneren van de Raad van Bestuur te toetsen;
- u kunt deze werkzaamheden in teamverband uitoefenen;
- u bewaart een juist evenwicht in betrokkenheid en afstand tot het bestuur;
- u geeft blijk van integriteit en verantwoordelijkheidsgevoel;
- u heeft een onafhankelijke opstelling;
- u heeft inzicht in eisen die kwaliteit, doelmatigheid en continuïteit aan een organisatie stellen;

- u heeft het vermogen om zich op hoofdlijnen een oordeel te vormen over de door de Raad van Bestuur voorgestelde zaken;
- u beschikt over relevante netwerken.

Wat wij bieden

Wij bieden u een boeiende taak binnen een inspirerende organisatie, zonder dat er sprake is van een dienstverband. De benoeming vindt plaats voor een periode van vier jaar, met een mogelijke herbenoeming voor vier jaar. De functie start per 1 januari 2010. De vergaderplanning omvat circa zes vergaderingen per jaar die doorgaans in de avonden plaatsvinden in het hoofdkantoor van Eleos te Nieuwegein. Hier staat een vergoeding tegenover.

Informatie

Inlichtingen over deze functie kunt u inwinnen bij de heer drs. G. Honkoop, lid van de Raad van Bestuur, (030) 600 85 41 of bij de heer dr. Van Dijken, vice-voorzitter van de Raad van Toezicht, 06 - 51 85 44 70.

Sollicitatie

Kandidaten worden uitgenodigd **tot 2 november 2009** op deze vacature te reageren **o.v.v. vacaturnummer 91002** (vermelden op envelop). Schriftelijke sollicitaties kunnen worden gericht aan: Eleos, t.a.v. afdeling P&O, Postbus 306, 3430 AH te Nieuwegein. E-mailen kan ook: vacature@eleos.nl.

Procedure

Uit de reacties wordt een voorselectie gemaakt, waarna eventuele selectiegesprekken plaatsvinden met de Raad van Bestuur en de vice-voorzitter van de Raad van Toezicht. Vervolgens zal er een voordracht zijn van een beperkt aantal kandidaten aan de zittende Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht neemt de formele beslissing over de voorgenomen benoeming. Tenslotte zal de voorgenomen benoeming ter advisering worden voorgelegd aan de Cliëntenraad van Eleos.

Werken bij Eleos? Kijk op www.eleos.nl

NIEUW DAGBOEK

JAARGANG 2010 (verschijnt DV binnenkort)

Bij het geopende Woord

Bijbels dagboek geschreven door predikanten van de Gereformeerde Gemeenten

Dit jaar werkten de volgende predikanten aan dit dagboek

mee: di. G. Beens, J. van Belzen, P. Blok, J.M.D. de Heer,

J. Karels, G. Mouw, F. Mulder, C. Neele, A. Schot, A. Vermeij,

A. Verschuure en J.W. Verweij.

Geb. 375 blz. **12,90**

Hiernaast is een gedeelte uit het boek op ware grootte afgebeeld

4 september

Lezen: Psalm 86:1 - 11

Want de HEERE kent den weg der rechtvaardigen, maar de weg der goddelozen zal vergaan
Psalm 1:6

Welk een troost, bedrukte Sioniet, dat de Heere de weg der rechtvaardigen kent! Als ze gaan door het vuur, ze zullen niet verbranden; en door het water, Hij zal bij hen zijn. Hij zal met de verzoeking ook de uitkomst geven. Wat een wonder wanneer Hij betoont van de ziel af te weten. Wanneer het geloof in oefening is, dan mag de ziel geloven dat de strijd met de driehoofdige vijand niet altoos zal duren. 'De HEERE kent degenen die Zijne zijn.' De arme zuchters, tobbers, die daar in verborgen plaatsen wenen vanwege hun zonden en gemis. Hij kende de weg van de weg van Maria Magdaléna. Hij kende de weg van de Hij naar het hart te spreken, het hart te ruchtend, biddend en wor- het recht, waar de ziel de Weg,

Uitgeverij Boekhandel

www.gebrkoster.nl

GK

Gebr. Koster

Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld

tel. 0342 - 41 69 86

Verkrijgbaar bij
de boekhandel